

2011. évi törvény

a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről

Magyarország függetlenségének, területi épségének, nemzetközi szerződésekben rögzített határainak, lakosságának és anyagi javainak védelme érdekében, az állampolgárok honvédelmi tudatának erősítése céljából,

a szomszédos és más országokkal való jogegyenlőség és egymás érdekeinek kölcsönös tiszteletben tartása alapján,

más államok ellen irányuló erőszak alkalmazásától vagy az ezzel való fenyegetéstől tartózkodva,

az államok közötti viták békés megoldására törekedve, a háborút, mint a viták megoldásának eszközét elutasítva,

a független demokratikus jogállam működése követelményeinek, továbbá

az Egyesült Nemzetek Szervezetének Alapokmányában, a szövetségi és más nemzetközi szerződésekben foglaltaknak megfelelően,

az Országgyűlés az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésében, a XXXI. cikk (3) bekezdésében, a 45. cikk (5) bekezdésében, valamint az 54. cikk (4) bekezdésében foglaltak alapján következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ

A HONVÉDELEM ALAPJAI

I. Fejezet

A HONVÉDELMI KÉPESSÉG BIZTOSÍTÉKAI, A HONVÉDELMI KÖTELEZETTSÉGEK ÉS A HONVÉDELEMBEN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEK

1. § (1) A honvédelem nemzeti ügy.

(2) Magyarország a nemzeti és szövetségi védelmi képességének fenntartásában és fejlesztésében a saját erejére: nemzetgazdaságának erőforrásaira, a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) felkészültségére és elszántságára, a rendvédelmi és más szervek közreműködésére, állampolgárainak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erők együttműködésére és segítségnyújtására épít.

(3) A honvédelemre való felkészülésben és a honvédelmi feladatok végrehajtásában a törvény alapján létrehozott jogalanyok és minden Magyarországon tartózkodó ember a szolgáltatások, az állampolgárok pedig a személyes szolgálat teljesítésével vesznek részt.

(4) A honvédelmi kötelezettségek teljesítése az érintettek számára békében nem okozhat aránytalan megterhelést vagy hátrányt.

A hadkötelezettség

2. § (1) Az Alaptörvény XXXI. cikk (3) bekezdése szerinti esetekben a

hadkötelezettség a 18. év betöltésekor kezdődik, és annak az évnek a december 31. napjáig áll fenn, amelyben a hadköteles a 40. életévét betölti. Kiképzett tartalékos esetében a hadkötelezettség a hivatásos katonai szolgálat felső korhatáráig áll fenn.

(2) A hadkötelezettség magában foglalja

a) az adatszolgáltatási,

b) a bejelentési,

c) a megjelenési és

d) a katonai szolgálati kötelezettséget.

(3) Külön törvény határozza meg a hadkötelezettséggel összefüggő adatszolgáltatási, bejelentési és megjelenési kötelezettségre, a nyilvántartásra és a sorozásra vonatkozó szabályokat.

A katonai szolgálati kötelezettség

3. § (1) A katonai szolgálatot a Honvédség szervezeteinél kell teljesíteni.

(2) A katonai szolgálat időtartama megelőző védelmi helyzet idején legfeljebb 12 hónap. Rendkívüli állapot idején a katonai szolgálat időtartama a katonai szükséghez igazodóan állapítható meg.

A fegyveres és a fegyver nélküli katonai szolgálat

4. § (1) A fegyveres katonai szolgálat célja a nemzeti és szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében a hadkötelesek kiképzése, felkészítése a katonai feladatokra és a Honvédség védelmi képességének erősítése. A fegyver nélküli katonai szolgálat célja a Honvédség fegyverhasználat nélküli feladataiban történő közreműködés és az ehhez szükséges felkészítés.

(2) A hadköteles fegyver nélküli katonai szolgálatot csak az azt engedélyező jogerős határozat alapján teljesíthet.

(3) A fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítő a katonai szolgálat megkezdésekor az a következő katonai esküt teszi le.

„Én, esküszöm, hogy Magyarországot a törvények betartásával, a fegyver nélküli katonai szolgálat követelményeinek megfelelően híven szolgálom.

(Az esküt tevő egyéni meggyőződése szerint)

„Isten engem úgy segítjen!”

(4) A parancsnokoknak törekednie kell arra, hogy a fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítő katonát a fegyveres érintkezésből kivonja.

(5) A fegyver nélküli katonai szolgálatot teljesítő katona a már békében kijelölt és megelőző védelmi helyzet vagy rendkívüli állapot idején megalakítandó katonai szervezeti egységben teljesít szolgálatot.

(6) Fegyver nélküli katonai szolgálatot ellátó katonát e szolgálat ellátására kell kiképezni.

Behívás és bevonulás katonai szolgálatra

5. § (1) A behívásra tervezhető létszámot, a katonai szolgálat időtartamát, a katonai szolgálatra való behívás időpontjait a honvédelemért felelős miniszter rendeletben

állapítja meg, a hadköteleseket fogadó katonai szervezeteket pedig a Honvéd Vezérkar főnöke jelöli ki.

(2) A hadkötelesek behívása behívóparanccsal történik, amelyet a katonai igazgatás területi szerve a behívottnak kézbesít.

(3) A behívásra kerülőket a katonai igazgatás területi szerve a Honvédség szervezeteinek igénye alapján választja ki a katonai szolgálatra alkalmas hadkötelesek közül. A fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére engedélyt kapott hadköteles katonát a jogerős határozatot követő 15 napon belül szolgálatra be kell hívni.

(4) Nem hívható be katonai szolgálatra az a hadköteles, aki

a) katonai szolgálatra alkalmatlan,

b) saját háztartásában három vagy ennél több kiskorú vér szerinti, örökbe fogadott, mostoha vagy nevelt gyermek eltartásáról gondoskodik. E rendelkezés alkalmazása szempontjából nevelt gyermek az, akit a hadköteles legalább egy éve tart el saját háztartásában,

c) a vele közös háztartásban élő állandó ápolásra, vagy gondozásra szoruló egyenes ági rokonát vagy házastársát, élettársát egyedül ápolja, gondozza,

d) a vele közös háztartásban élő 18 éven aluli gyermekét egyedül tartja el,

e) országgyűlési, európai parlamenti vagy helyi önkormányzati képviselőjelöltként, polgármesterjelöltként, kisebbségi önkormányzati képviselőjelöltként nyilvántartásba vettek vagy megválasztottak, a jelöltsége, vagy mandátuma, megbízatása fennállásáig,

f) meghagyásban részesült,

g) a Honvédség és a rendvédelmi szervek hivatásos vagy szerződéses állományú tagja,

h) akinek közös háztartásban élő házastársa katonai szolgálatot teljesít, továbbá

i) a korábban hatályos szabályok szerint a polgári szolgálat időtartamát már teljesítette.

6. § (1) A hadköteles a katonai igazgatás területi szerve által kiadott behívóparancsra, az abban megjelölt okirataival, meghatározott időpontban és helyre köteles a katonai szolgálat teljesítése céljából bevonulni.

(2) A járóképes hadköteles a behívóparancsnak akkor is köteles eleget tenni, ha a katonai szolgálatra való bevonulását az időközben keletkezett múltó fogyatékossága vagy megbetegedése nehezíti.

(3) A hadköteles - járóképtelensége esetén - az akadályoztatását köteles haladéktalanul írásban bejelenteni a katonai igazgatás illetékes területi szervének.

(4) A bejelentéshez csatolni kell a kezelőorvos, vagy a hadkötelest gyógykezelésben részesítő intézet igazolását. Az igazolásnak tartalmaznia kell a gyógyulás várható időpontját is.

(5) Bevonuláskor a hadköteles külföldre utazásra jogosító összes okmányát a bevonulás helyén a katonai igazgatás területi szervének képviselője a fogadó katonai szervezet részére átadja. A katonai szolgálat teljesítése alatt az okmányokat az állományilletékes katonai szervezet őrzi. Az átvett okmányokat a leszereléssel egyidejűleg a leszerelt részére vissza kell adni.

(6) A hadköteles katonai szolgálata akkor kezdődik, amikor őt a katonai igazgatás területi szervétől a katonai szervezet képviselője átvette.

(7) Az átvétel előtt a hadkötelest - kérésére - orvosi vizsgálatnak kell alávetni. Ha a

katonai szolgálatra való egészségi alkalmatlanság megállapítható, a hadkötelest el kell bocsátani.

A katonai szolgálat félbeszakítása

7. § (1) Az állományilletékes parancsnok félbeszakítja azon hadköteles katona szolgálatát,

a) akinek megelőző védelmi helyzet idején, 30 napon túl gyógyuló betegségét a katonai szolgálat alatt állapították meg, betegsége megszűnéséig;

b) akinek az 5. § (4) bekezdésének *c)* és *d)* pontja szerinti kötelezettségét a bevonulása után állapították meg, e kötelezettsége fennállásáig;

c) akinek előzetes letartóztatását rendelték el.

(2) A katonai szolgálatot legkésőbb az arra vonatkozó határozat kézhezvételétől számított 8. napon kell félbeszakítani.

(3) A szolgálat félbeszakítása iránti kérelemhez a félbeszakítás okát bizonyító okiratot csatolni kell.

(4) A szolgálatnak az (1) bekezdés *b)* pontja szerinti kötelezettség miatti félbeszakítását a katona vagy az eltartásra szoruló hozzátartozó kezdeményezheti az állományilletékes parancsnoknál.

(5) Az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti félbeszakítás a katonai büntetőeljárásban elrendelt előzetes letartóztatás esetén az ügyész javaslatára mellőzhető.

(6) Akinek a szolgálatát félbeszakították, azt a szolgálatból el kell bocsátani. A félbeszakítás tartama a katonai szolgálati idejébe nem számít be.

(7) A katonai igazgatás területi szervének vezetője a katonai szolgálat félbeszakítását megszünteti, ha tudomására jut, hogy a félbeszakítás oka már nem áll fenn, vagy, ha a családfenntartói okból adott kedvezmény esetén a hadköteles a családfenntartói kötelezettségét önhibájából nem teljesíti.

Leszerelés a katonai szolgálatból

8. § (1) A katonai szolgálat időtartamának letöltése után a hadkötelest a honvédelemért felelős miniszter rendelete alapján az állományilletékes parancsnok parancsban leszereli.

(2) Az állományilletékes parancsnok saját hatáskörében leszereli a hadkötelest, ha

a) megszületett a harmadik gyermeke és fennállnak az 5. § (4) bekezdés *b)* pontjában meghatározott feltételek a letöltött szolgálati időtől függetlenül, haladéktalanul,

b) katonai szolgálatra való végleges alkalmatlanságát - szükséges gyógykezelést követően - állapították meg, a megállapítást követő 8 napon belül,

c) szabadságvesztés büntetése végrehajtását a bíróság nem katonai büntetés-végrehajtási szervezetben rendelte el, amennyiben annak végrehajtása nem halasztható el, vagy

d) a hadkötelezettség felső korhatárát elérte.

A fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése

9. § (1) Fegyver nélküli katonai szolgálat engedélyezése iránti kérelmet a

behívóparancs kézbesítését követő 8. napig lehet benyújtani. E határidő jogvesztő.

(2) A kérelmet a katonai igazgatás területi szervének vezetőjéhez kell benyújtani. A kérelemhez a jogszabályban meghatározott adatokat tartalmazó formanyomtatványt csatolni kell. Az a hadköteles, akinek a fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére irányuló kérelmét elutasították, újabb kérelmet nem nyújthat be.

(3) A kérelem benyújtása a hadkötelest a megjelenési és bejelentési kötelezettség teljesítése alól nem mentesíti.

10. § (1) A fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére vonatkozó engedély iránti kérelmet a katonai igazgatás területi szervének vezetője 8 napon belül bírálja el.

(2) A fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésére vonatkozó engedély iránti kérelmet el kell utasítani, ha a körülményekből a lelkiismereti okra való hivatkozás alaptalansága megállapítható.

(3) A (2) bekezdés alkalmazása szempontjából lelkiismereti oknak kell tekinteni minden olyan indokot, amely összefügg a kérelmező személyiségét meghatározó valamely lényeges vallási, erkölcsi vagy egyéb természetű meggyőződéssel.

(4) A katonai igazgatás területi szerve vezetőjének határozata ellen fellebbezésnek helye nincs.

(5) A fegyver nélküli katonai szolgálat iránti kérelem elutasítása esetén a határozat kézhezvételétől számított 5 napon belül annak megváltoztatása iránt a hadköteles bírósághoz fordulhat. A kérelmet a bíróság soron kívül, nemperes eljárásban bírálja el.

A polgári védelmi kötelezettség

11. § (1) A polgári védelmi kötelezettség alapján létrehozott polgári védelmi szervezetek humanitárius feladatokat látnak el, fegyveres vagy súlyos erőszakos cselekmények elhárítására nem használhatók fel.

(2) A fegyveres összeütközés miatt szükséges polgári védelmi feladatok ellátásának célja a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint az állampolgárok felkészítése azok hatásának leküzdésére és a túlélés feltételeinek megteremtésére.

(3) A fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok:

- a) riasztás,
- b) kiürítés és befogadás,
- c) óvóhelyek létesítése, fenntartása, működtetése,
- d) elsötétítési rendszabályok kidolgozása, alkalmazása,
- e) a lakosság és a lakosság ellátásához szükséges nemzetgazdasági javak mentése,
- f) orvosi ellátás, elsősegélynyújtás, lelki gondozás,
- g) tűzoltás,
- h) a veszélyes területek felderítése és megjelölése,
- i) vegyi- és sugármentesítés, fertőtlenítés és hasonló óvintézkedések,
- j) szükségelszállásolás és ellátás,
- k) szükségintézkedések a hadműveletek által sújtott területek rendjének helyreállítására és fenntartására,
- l) a létfontosságú közművek működési feltételeinek gyors helyreállítása,

m) a halottakkal kapcsolatos halaszthatatlan járvány- és közegészségügyi, továbbá kegyeleti és egyéb adminisztrációs feladatok ellátása,

n) közreműködés a lakosság túléléséhez szükséges nélkülözhetetlen létesítmények működőképességének fenntartásában,

o) a fenti feladatok végrehajtásához szükséges további kiegészítő tevékenységek, ideértve többek között a tervezést és szervezést.

(4) Fegyveres összeütközések idején az e törvényben meghatározott polgári védelmi feladatok elsődlegességet élveznek minden más polgári védelmi feladattal szemben.

(5) A külön törvényben meghatározott hivatásos katasztrófavédelmi szerveket, valamint polgári védelmi szervezeteket ki kell képezni, illetve fel kell készíteni a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátására.

(6) A fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatokkal összefüggő felkészítésre, végrehajtásra, valamint készletképzésre vonatkozó részletes követelményeket az ország fegyveres védelmi terve tartalmazza.

(7) A polgári védelmi kötelezettség részletes szabályait külön törvény állapítja meg.

A honvédelmi munkakötelezettség

12. § (1) Az Alaptörvény XXXI. cikk (4) bekezdése szerinti honvédelmi munkakötelezettség a férfiakat 65, a nőket pedig 55 éves korukig tartósan vagy időlegesen terheli. Ennek keretében képességeiknek és egészségi állapotuknak megfelelő fizikai vagy szellemi munka teljesítésére kötelezhetők a számukra kijelölt munkahelyen.

(2) Mentés a honvédelmi munkakötelezettség alól:

a) a várandós nő, a terhesség megállapításától kezdve,

b) az anya, a gyermek 3 éves koráig,

c) aki a vele közös háztartásban élő, állandó ápolásra, vagy gondozásra szoruló egyenes ági rokonát vagy házastársát, élettársát egyedül ápolja, gondozza,

d) az az egyedül élő, aki 18 éven aluli gyermeket tart el saját háztartásában,

e) akit fontos közérdekből a felügyeletet gyakorló miniszter - a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben - a kötelezettség alól mentesít,

f) a hivatását gyakorló lelkes.

(3) A honvédelmi munkakötelezettség nem terjed ki a Honvédség tényleges- és a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjaira, kormánytisztviselőire, köztisztviselőire és közalkalmazottaira.

A gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség

13. § (1) A honvédelem feladatainak végrehajtása érdekében a személyek és szervezetek az Alaptörvény XXXI. cikk (6) bekezdése szerint a következőkre kötelezhetők:

a) meghatározott gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére vagy a szolgáltatás igénybevételeinek tűrésére,

- b)* valamely tevékenységtől való tartózkodásra,
 - c)* a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges előkészületi tevékenységre,
 - d)* az igénybevétel tervezéséhez szükséges adatok közlésére
- (a továbbiakban az *a*)-*d*) pontban foglaltak együtt: szolgáltatás).

(2) Ha a honvédelem érdeke más módon nem, vagy nem megfelelő időben, vagy csak aránytalanul nagy ráfordítással elégíthető ki, szolgáltatás igénybevételével kell biztosítani:

- a)* a Honvédség és a rendvédelmi szervek működéséhez szükséges anyagi javakat és szolgáltatásokat,
- b)* az ország kormányzati és közigazgatási rendszerének zavartalan működését,
- c)* a nemzetgazdaság működőképességét, szükség esetén a működőképesség helyreállítását,
- d)* a fegyveres összeütközések időszakának polgári védelmi feladatai ellátását,
- e)* a szövetségi kötelezettség alapján feladatot végrehajtó szövetséges fegyveres erők ellátását.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott feladatok teljesítése érdekében, már békeidőszakban elrendelhető a szolgáltatásra kötelezett részére:

- a)* a honvédelmi célból igénybevételre kijelölt ingatlanok, továbbá ingó dolgok adataiban történt változások bejelentése, valamint igénybevételre alkalmas állapotban tartása,
- b)* a gazdaság működőképességének fenntartásához, a lakosság alapellátásához szükséges tartalékok és készletek képzése,
- c)* a szolgáltatás teljesítéséhez szükséges előkészületi tevékenység, ideértve a tervezési feladatokat és a szervezetek létrehozását is,
- d)* a bejelentések valódisága, a szolgáltatások teljesíthetősége céljából végrehajtásra kerülő helyszíni ellenőrzésben való közreműködés, az ellenőrzés során feltárt hiányosságok megszüntetése,
- e)* a Honvédség, a rendvédelmi szervek és a védelmi igazgatás működéséhez, gyakorlataihoz, kiegészítéséhez szükséges ingatlanok és ingó dolgok ideiglenes igénybevétele.

(4) A szolgáltatás igénybevételének tervezése érdekében beszerzett adatokat rendeltetésüktől eltérő célra nem lehet felhasználni.

(5) A szolgáltatás igénybevételének elrendelésekor figyelembe kell venni a közigazgatási, a közszolgáltatási, valamint a közellátási szempontokat, továbbá a szolgáltatásra kötelezett méltányos érdekeit.

14. § (1) A szolgáltatások igénybevételét elrendelheti

- a)* az ország egész területére, vagy több megyét érintő részére a Kormány, vagy a Kormány felhatalmazása alapján az adott tevékenységért felelős miniszter,
- b)* illetékességi területén a megyei, fővárosi (a továbbiakban együtt: megyei) védelmi bizottság elnöke, valamint a polgármester,
- c)* a törvényben meghatározott esetben és feltételek szerint a katonai igazgatás területi szervének vezetője (a továbbiakban az *a*)-*c*) pontban felsoroltak együtt: igénybevételei hatóság).

(2) A Kormány rendeletében meghatározott eljárási szabályok szerint elrendeli

- a)* a honvédelem szempontjából fontos, országos jelentőségű szolgáltatások

teljesítését,

b) a szövetséges fegyveres erőkkel történő hazai együttműködés esetében, ellátásuk céljából a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettséget.

(3) A feladattal érintett miniszter a rendeletében meghatározott anyagi szabályok szerint elrendeli a Kormány hatáskörébe nem tartozó, országos jelentőségű termelési, ellátási szolgáltatások, valamint az infrastrukturális hálózatok előkészítését és igénybevételét.

(4) A megyei védelmi bizottság elnöke

a) elrendeli a területi közigazgatás működéséhez szükséges ingók és ingatlanok igénybevételét,

b) megállapítja a területi jellegű szolgáltatások és a szolgáltatásra kötelezettek körét, valamint elrendeli a szolgáltatás igénybevételét,

c) elrendeli a Honvédség és a rendvédelmi szervek működéséhez szükséges ingók és ingatlanok igénybevételét.

(5) A polgármester

a) elrendeli a települési közigazgatás működéséhez és a lakosság polgári védelméhez, ellátásához szükséges szolgáltatások teljesítését,

b) igénybe veszi a személyek vagy dolgok elhelyezésére szolgáló ingatlanokat,

c) dönt minden olyan esetben, amely nem tartozik más igénybevételi hatóság hatáskörébe.

(6) A Honvédség és a rendvédelmi szervek részére biztosított technikai eszközökkel kapcsolatos szolgáltatás elrendelésére a katonai igazgatás területi szervének vezetője jogosult.

(7) Rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején, ha az (1) bekezdés b) és c) pontja szerinti igénybevételi hatóság intézkedésének időigénye miatt a honvédségi érdekek sérelmének súlyos és közvetlen veszélye áll fenn, az illetékes katonai szervezet parancsnoka közvetlenül a szolgáltatásra kötelezettel közölt határozattal elrendelheti a gépjárművek, műszaki munkagépek, üzemanyag-technikai eszközök, valamint a szükséges üzemanyag igénybevételét.

(8) Az egyedileg meghatározott szolgáltatás teljesítését az (1) bekezdés b) pontja szerinti igénybevételi hatóság a szolgáltatásra kötelezettek határozatban írja elő. A határozat tartalmazza az igénybevételi hatóság, valamint a szolgáltatásra kötelezett megnevezését, a szolgáltatás tárgyának azonosítására alkalmas adatokat, a szolgáltatás teljesítésének időpontját vagy határidejét, és a szolgáltatás tényleges teljesítésének követelésére, átvételére jogosult megjelölését.

(9) A szolgáltatásra kötelezett a határozat ellen a kézhezvételtől számított 8 napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. A szolgáltatást elrendelő határozat jogorvoslatra tekintet nélkül végrehajthatónak nyilvánítható.

15. § (1) Mentés a szolgáltatás alól:

a) az Országgyűlés, az Alkotmánybíróság, a Köztársasági Elnöki Hivatal, az Állami Számvevőszék, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, a Miniszterelnökség, a minisztériumok, a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Magyar Nemzeti Bank,

b) a Honvédség és a rendvédelmi szervek,

c) a közigazgatási, bírósági és ügyészségi szervek alaprendeltetésük, valamint honvédelmi feladataik ellátásához szükséges mértékben,

d) az egyházak azon dolgok és jogok tekintetében, amelyek közvetlenül az egyházi, hitéleti feladatokat szolgálják,

e) az országgyűlési képvisellel rendelkező pártok, az országgyűlési képviselői tevékenységhez szükséges mértékben,

f) az országos munkavállalói és munkaadói érdekképviselői ernyőszervezetek azon dolgok és jogok tekintetében, amelyek érdekképviselői feladatuk ellátásához nélkülözhetetlenek,

g) azok a közforgalmú személyszállító, továbbá áru fuvarozó szervezetek, amelyeket e tevékenység végzésére hoztak létre, vagy amelyek e tevékenységet szerződés alapján végzik, a létfontosságú közlekedés és szállítás fenntartásához szükséges mértékben,

h) a közszolgáltató vagy közüzemi tevékenységet folytató szervezetek vagy személyek, különösen az áram-, víz-, gáz-, távhőszolgáltatást, szennyvízelvezetést, kommunálhulladék-eltávolítást végzők, és ezek üzemvitelét biztosító üzemek, a rendeltetésszerű feladataik teljesítéséhez nélkülözhetetlen mértékben, beleértve a hozzájuk tartozó védő és biztonsági területeket is,

i) a lakosság létfenntartása szempontjából nélkülözhetetlen egyéb termelési és szolgáltatási tevékenységet végzők, ha az igénybevételi hatóságtól mentesítésben részesültek.

(2) A tulajdoni formától és fenntartótól függetlenül minden, egészségügyi szolgáltatás nyújtására és az egészségügyi hatóság által kiadott működési engedély alapján jogosult egyéni egészségügyi vállalkozó, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet (a továbbiakban együtt: egészségügyi szolgáltatók) e minőségükben; a gyógyszertárak, valamint ezek egészségügyi célt szolgáló berendezései csak egészségügyi szolgáltatás céljára vehetők igénybe.

(3) A katasztrófák elhárítására szakosodott állami szervek eszközei - a honvédségi célra történő igénybevételt kivéve - csak a polgári védelem céljára vehetők igénybe.

16. § (1) A szolgáltatás teljesítése miatt felmerült vagyoni hátrányért - a törvényben meghatározott esetek kivételével - kártalanítás jár.

(2) E törvény eltérő rendelkezésének hiányában a károk megtérítésére a polgári jog szabályai az irányadók.

(3) Nem jár kártalanítás, ha

a) az igénybevétel nem akadályozta a szolgáltatás tárgyának rendeltetésszerű használatát,

b) a kár az igénybevételtől függetlenül is bekövetkezett volna,

c) a kárt idegen hatalom a fegyveres összeütközés során okozta, vagy a kár ezzel közvetlen összefüggésben a katonai szükségszerűség miatt következett be.

17. § (1) Az elsőfokú kártalanítási eljárás lefolytatására és a kártalanítás összegének megállapítására a szolgáltatást elrendelő igénybevételi hatóság jogosult.

(2) A miniszter által elrendelt szolgáltatás esetén az illetékes miniszter, vagy a Kormány által elrendelt szolgáltatás esetén az államháztartásért felelős miniszter által vezetett minisztérium folytatja le az elsőfokú eljárást. A Kormány vagy az illetékes miniszter által elrendelt szolgáltatásért járó kártalanítás összegét megállapító határozat ellen fellebbezésnek nincs helye.

(3) A polgármester által elbírált kártalanítási eljárásban a fellebbezést a megyei

védelmi bizottság elnöke bírálja el.

(4) Minden további esetben a fellebbezést a honvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó, kormányrendeletben meghatározott szerv vezetője bírálja el.

(5) A kártalanítás ügyében hozott közigazgatási határozat ellen a határozatot sérelmező fél 30 napon belül keresettel fordulhat a bírósághoz. A fellebbezésnek, vagy a kereset benyújtásának a szolgáltatás teljesítésére nincs halasztó hatálya.

A honvédelemben közreműködő szervek

18. § (1) A rendvédelmi szervek a jogszabályban meghatározott hatáskörükben, illetékességi területükön:

- a) ellátják a honvédelem érdekében meghatározott feladataikat,
- b) ellátják a részükre kijelölt személyek és létesítmények védelmét,
- c) támogatják a Honvédséget egyes feladatainak végrehajtásában,
- d) részt vesznek a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátásában,
- e) közreműködnek a rendkívüli intézkedések végrehajtásában,
- f) együttműködnek a helyi védelmi igazgatás szerveivel a honvédelmi feladatok ellátásában.

(2) A honvédelemi felkészülés egyes feladatainak ellátásában részt vesznek:

- a) az önálló szabályozó szervek,
- b) a centrális alárendeltségű közigazgatási szervek,
- c) a települési önkormányzatok irányítása alatt álló szervek,
- d) a bírósági és az ügyészi szervezet,
- e) az egészségügyi szolgáltatók és gyógyszerellátást végző szervek,
- f) az oktatási, kulturális, tudományos intézmények,
- g) a műsorszóró rádió- és televízióállomások, a nemzeti hírügynökség,
- h) a közlekedési, szállítási, elektronikus hírközlési, informatikai szervek és a posta szervei,
- i) a Magyar Nemzeti Bank,
- j) a közellátást, illetve a közüzemi szolgáltatást végző szervek, továbbá
- k) minden olyan szerv, amely jogszabály alapján honvédelmi feladat ellátására vagy honvédelmi kötelezettség teljesítésében való közreműködésre köteles.

(3) A (2) bekezdésben felsorolt szervek az ott meghatározott feladataik végrehajtása keretében, működési területükön

- a) felkészülnek a jogszabályban meghatározott honvédelmi feladataik teljesítésére,
- b) folyamatosan biztosítják a honvédelmi célú működésük feltételeit, beleértve az ehhez szükséges tervezési és előkészületi tevékenységet is,
- c) gondoskodnak a lakosság védelméről, ellátásáról és a nélkülözhetetlen közüzemi szolgáltatások fenntartásáról,
- d) ellátják a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladataikat,
- e) közreműködnek a lakosság honvédelmi célú tájékoztatásában, szükség esetén a riasztásában,
- f) teljesítik gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségeiket,
- g) közreműködnek a különleges jogrend idején kiadott rendeletek és intézkedések végrehajtásában.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott szervek vezetői a honvédelmi felkészülés egyes feladatainak ellátása során a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősítésre jogosultak.

(5) A társadalmi szervezetek, egyházak és karitatív szervezetek - önkéntes alapon - a védelmi igazgatás szervei által koordináltan vehetnek részt a honvédelmi feladatok ellátásában.

(6) A Magyar Vöröskereszt a rá vonatkozó törvény és nemzetközi egyezmények szerint működik közre a honvédelemmel kapcsolatos humanitárius feladatok ellátásában.

II. Fejezet

A HONVÉDELEM IRÁNYÍTÁSA

Az Országgyűlés

19. § (1) Az Országgyűlés állapítja meg

a) Magyarország biztonság- és védelempolitikájának alapelveit, valamint az azokban előírt feladatok végrehajtásának főbb irányait és feltételeit,

b) a Honvédség részletes bontású létszámát, főbb haditechnikai eszközeit, és az éves költségvetési törvényben biztosítja az ezekhez szükséges anyagi forrásokat.

(2) Az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága folyamatosan figyelemmel kíséri a Honvédség feladatainak megvalósítását, felkészültsége és felszereltsége színvonalát, a rendelkezésre bocsátott anyagi erőforrások felhasználását.

(3) Az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága a Honvéd Vezérkar főnökének jelölt személyt kinevezése előtt meghallgatja, és alkalmasságáról véleményt nyilvánít.

A köztársasági elnök

20. § (1) A köztársasági elnök a honvédelemért felelős miniszter előterjesztésére

a) jóváhagyja az ország fegyveres védelmének tervét,

b) kinevezi és felmenti a Honvéd Vezérkar főnökét,

c) az egységek és ezek előljáró parancsnokságai, vagy a vezető szervek részére okirattal csapatzászlót adományoz.

(2) Az adományozó, vagy nevében képviselője a csapatzászlóra az átadás alkalmával zászlószalagot köt.

(3) A köztársasági elnök a Honvédség működését érintő bármely ügyben tájékoztatást kérhet a Kormánytól.

A Kormány

21. § (1) A Kormány Magyarország védelmi felkészültségének biztosítása céljából

a) meghatározza a honvédelemért felelős miniszter honvédelmi-ágazati irányítási, valamint a Honvédség irányításával és vezetésével kapcsolatos feladatait,

b) az Országgyűlés elé terjeszti a biztonság- és védelempolitikai alapelvekről szóló határozati javaslatot,

c) összehangolja a katonai műveletek teljesítésével összefüggő kormányzati

feladatokat,

d) meghatározza a nemzetgazdaság honvédelmi célú felkészítésével kapcsolatos követelményeket, az ország védelmi célú tartalékait, hadiipari kapacitását, valamint az infrastruktúra honvédelmi célú felkészítésének, fejlesztésének és védelmének állami feladatait, dönt a gazdaság mozgósításáról,

e) meghatározza és összehangolja a miniszterek és a központi államigazgatási szervek, valamint a honvédelemben közreműködő egyéb szervek honvédelmi feladatait,

f) gondoskodik a Honvédelmi Tanács és a Kormány speciális működésének feltételeiről,

g) gondoskodik Magyarország honvédelmi igazgatási szervei által folytatott döntéselőkészítés és döntéshozatal, valamint az *f)* pontban meghatározott feladat info-kommunikációs támogatásáról, az e feladatokkal összefüggő minősített információ biztonságos tárolásáról, továbbításáról,

h) gondoskodik az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (a továbbiakban: NATO) Válságreagálási Rendszerének nemzeti alkalmazásáról, továbbá létrehozza és irányítja a NATO Válságreagálási Rendszerrel összhangban álló nemzeti intézkedések rendszerét,

i) megelőző védelmi helyzet kihirdetése esetén, vagy a váratlan támadás elhárítására, az alkotmányos rend, az állampolgárok élet- és vagyónbiztonsága, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket,

j) meghatározza a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi felkészítés feladatait,

k) a köz- és a felsőoktatás keretei belül gondoskodik a honvédelmi nevelés programjának végrehajtásáról.

(2) A Honvédség működésének irányítása körében a Kormány dönt különösen

a) a Honvédség irányításának és felső szintű vezetésének rendjére vonatkozó szabályokról,

b) a Honvédség területi elhelyezésének, felszerelésének, felkészítésének alapvető követelményekről,

c) az ország területének hadműveleti előkészítésére vonatkozó feladatokról, továbbá

d) a Honvédség készenléte fokozásának elrendeléséről.

(3) A Kormány az éves költségvetési tervben

a) megtervezi a Honvédség fenntartásának és fejlesztésének költségeit,

b) az *a)* pontban foglaltaktól elkülönítve tervezi a honvédelmi felkészítéssel - ezen belül a nemzetgazdaság felkészítésével, a Honvédelmi Tanács és a Kormány speciális működési feltételeinek, az info-kommunikációs rendszer fenntartásával és fejlesztésével, továbbá a lakosság légi riasztásának biztosításával - kapcsolatos költségeket, valamint gondoskodik a jóváhagyott költségvetési átcsoportosítások végrehajtásáról.

(4) A Kormánynak az (1) és (2) bekezdés szerint gyakorolt feladatkörében eljárva biztosítania kell az épített és a természetes környezet védelmét.

(5) A Kormány nevében a miniszterelnök vagy a honvédelemért felelős miniszter évente köteles a honvédelmi feladatok megvalósításáról, a Honvédség felkészítéséről, állapotáról és fejlesztéséről beszámolni az Országgyűlésnek.

A honvédelemért felelős miniszter

22. § (1) A honvédelemért felelős miniszter a Kormánynak az ország honvédelmi, és a válságkezelés katonai feladatai végrehajtásáért, valamint a Honvédség irányításáért és vezetéséért felelős szakminisztere. Felelős a honvédelemmel kapcsolatos kormányzati döntések előkészítéséért és központi közigazgatási feladatainak ellátásáért, továbbá a Honvédség rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű működését meghatározó döntések meghozataláért, e döntések végrehajtásának irányításáért. Gyakorolja az ezzel összefüggő azon jogokat, amelyeket az Alaptörvény, e törvény, vagy külön törvény nem utal más szerv vagy személy hatáskörébe.

(2) A honvédelemért felelős miniszter ellátja a Kormány által meghatározott honvédelmi ágazati irányítási, és a Honvédség irányításával és vezetésével kapcsolatos feladatokat.

(3) A honvédelemért felelős miniszter a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény előírásai szerint irányítja a katonai nemzetbiztonsági szolgálatokat.

(4) A honvédelemért felelős miniszter gyakorolja az általa alapított, a honvédelmi tevékenység közvetlen biztosításával és fejlesztésével kapcsolatos feladatokat ellátó gazdálkodó szervezetek felett a magyar államot megillető tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket.

(5) A honvédelemért felelős miniszter összehangolja a honvédelemben résztvevő szervek honvédelmi feladatokra történő felkészítését és felügyeli tevékenységüket.

A miniszter és az önálló szabályozó szerv vezetője

23. § (1) A miniszter és az önálló szabályozó szerv vezetője (a továbbiakban együtt: miniszter) a jogszabály rendelkezésének megfelelően irányítja az alárendelt vagy felügyelete alá tartozó szervek és a feladatkörébe tartozó szakágazatok honvédelemmel kapcsolatos tevékenységét.

(2) A miniszter az (1) bekezdésben foglaltak érdekében

a) meghatározza a hatáskörébe tartozó honvédelmi feladatok végrehajtásának szakmai követelményeit, valamint az irányítása alá tartozó szervek és a helyi védelmi igazgatási szervek együttműködésének rendjét,

b) a honvédelemért felelős miniszterrel együttműködve biztosítja

ba) a haditechnikai eszközök és anyagok kutatásában, fejlesztésében, gyártásában, a szükséges hadiipari kapacitások biztosításában, beszerzésében, javításában, felújításában, rendszerből való kivonásában, megsemmisítésében,

bb) a légtér légi közlekedési és egyéb célú igénybevétele feltételeinek, valamint a polgári légiforgalmi szolgálatok és az illetékes katonai szervezetek közötti együttműködés szabályainak megállapításában,

bc) a katonai védelem szempontjából fontos létesítmények elhelyezésében, fenntartásában, továbbá az egészségügyi, a környezetvédelmi, a közlekedési, a hírközlési és informatikai hálózat, valamint a légi, meteorológiai, a vegyi és sugárfigyelő jelző- és riasztási rendszer működőképességének biztosításában meghatározott feladatokat,

c) a hatáskörébe tartozó költségvetés keretében elkülönítetten tervezi a honvédelmi feladatok végrehajtásának költségeit.

(3) A miniszter a (2) bekezdésben, és a honvédelmi feladatát és hatáskörét

szabályozó kormányrendeletben meghatározottak tervezése és végrehajtása céljából a megyei védelmi bizottságtól, a honvédelemben közreműködő szervtől, az adattal rendelkező hatóságtól vagy az adatgyűjtésre feljogosított szervtől a törvényben meghatározott személyes, valamint egyéb adatot kérhet. Az adat más célra nem használható fel. Az adattal rendelkező szerv az adatszolgáltatást köteles térítésmentesen teljesíteni.

A területi és helyi igazgatás

24. § (1) A honvédelem területi és helyi igazgatása az e törvényben és kormányrendeletben meghatározottak szerint, a honvédelem területi és helyi igazgatási szerveinek, valamint a katonai igazgatás területi szerveinek a feladatkörébe tartozik.

(2) A honvédelem területi és helyi igazgatási szervei a közigazgatás részei, amelyek biztosítják a területi és helyi szinten felmerülő honvédelmi feladatok végrehajtását.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott feladatok végrehajtásának irányítására megyei és helyi védelmi bizottságok működnek. A települések polgármesterei illetékességi területükön végzik a hatáskörükbe utalt honvédelmi feladatok végrehajtásának irányítását.

A megyei védelmi bizottságok

25. § (1) A megyei védelmi bizottság a Kormány irányítása alatt működő közigazgatási szerv, amely az illetékességi területén ellátja a törvényben, és kormányrendeletben számára megállapított honvédelmi felkészítéssel kapcsolatos feladatokat. A Kormány közvetlenül, vagy a honvédelemért felelős miniszter útján irányítja a megyei védelmi bizottságok honvédelmi feladatainak végrehajtását.

(2) A megyei védelmi bizottság elnöke a honvédelmi igazgatási feladatok vonatkozásában hatósági jogkört gyakorol.

(3) A honvédelmi feladatok végrehajtásakor a rendkívüli állapot, megelőző védelmi helyzet, szükségállapot és váratlan támadás idején bevezetett intézkedések végrehajtása során a megyei védelmi bizottság teljes jogkörét annak elnöke a Honvédség állományából vezényelt elnökhelyettesssel egyetértésben gyakorolja.

(4) A megyei védelmi bizottság elnöke a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosi védelmi bizottság elnöke a főpolgármester, elnökhelyettesei a honvédelmi feladatok tekintetében a Honvédség állományából vezényelt hivatásos katona, a katasztrófák elleni védekezés tekintetében a területi katasztrófavédelmi szerv vezetője. Tagjai:

- a) a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervének vezetője,
- b) a megyei, fővárosi főjegyző,
- c) a megyei jogú város polgármestere,
- d) a katonai igazgatás illetékes területi szervének vezetője, képviselője,
- e) a megyei, fővárosi rendőrfőkapitány,
- f) az egészségügyi államigazgatási szerv képviselője,
- g) illetékes vízügyi igazgatási szerv képviselője,
- h) a megyei védelmi bizottság titkára.

(5) A megyei védelmi bizottság elnöke az ülésre tanácskozási joggal más személyeket is meghívhat. A helyi védelmi bizottság feladatkörét érintő döntésben részt vesz a helyi védelmi bizottság elnöke is.

(6) A megyei védelmi bizottság testületi szerv. Szervezeti és működési rendjét a honvédelemért felelős miniszter, valamint a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter előzetes hozzájárulásával maga állapítja meg.

(7) A megyei védelmi bizottság működési költségeinek fedezetét a megyei, fővárosi önkormányzat részére az egyes honvédelmi feladatokra biztosított költségvetési összegből, céltámogatásból, az illetékességi területhez tartozó településekre háruló honvédelmi feladatok és a lakosság létszámának arányában meghatározott normatív állami támogatásból kell biztosítani.

26. § (1) A megyei védelmi bizottság a honvédelmi igazgatási jogkörében

- a) irányítja a helyi védelmi bizottságokat,
- b) irányítja a polgármesterek honvédelmi tevékenységét,
- c) ellátja a hatáskörébe utalt, a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatokat,
- d) meghatározza a honvédelemben közreműködő szervek részére a honvédelmi felkészítés követelményeit és feladatait, összehangolja azok végrehajtását,
- e) kijelöli a Honvédség és a rendvédelmi szervek, valamint a honvédelemben közreműködő egyéb szervek számára szükséges ingatlanokat, és erről a polgármestert értesíti,
- f) megállapítja a területi gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségeket,
- g) biztosítja a védelmi igazgatási szervek működésének feltételeit, és irányítja a rendkívüli intézkedésekkel hatáskörébe utalt feladatok végrehajtását,
- h) a honvédelmi felkészítés feladatainak gyakorlása és ellenőrzése céljából a Kormány jóváhagyásával gyakorlatot vezethet a polgármesterek, valamint a honvédelemben közreműködő szervek közreműködésével.

(2) A megyei védelmi bizottság az (1) bekezdésben megállapított feladatainak tervezése és végrehajtása céljából a polgármestertől, a honvédelemben közreműködő szervtől, az adattal rendelkező hatóságtól vagy az adatgyűjtésre feljogosított szervtől a törvényben meghatározott személyes, valamint egyéb adatot kérhet. Az adat más célra nem használható fel. Az adattal rendelkező szerv az adatszolgáltatást köteles térítésmentesen teljesíteni.

(3) A megyei védelmi bizottság elnöke a védelmi igazgatási feladatait a főjegyző, valamint a főpolgármesteri hivatal, és a megyei önkormányzati hivatal közreműködésével látja el. A honvédelmi feladatok ellátása érdekében, a szükséges mértékben, munkaidő-korlátozás nélkül a megyei önkormányzati hivatal, és a főpolgármesteri hivatal minden köztisztviselője, közalkalmazottja, munkavállalója rendkívüli túlmunkára kötelezhető.

A helyi védelmi bizottság

27. § (1) A főváros kerületeiben, a megyei jogú városokban és a megyei védelmi bizottság által kijelölt városokban helyi védelmi bizottság működik.

(2) A helyi védelmi bizottság illetékességi területét (a továbbiakban: honvédelmi körzet) a közigazgatás rendszerének, valamint az érintett polgármesterek véleményének figyelembevételével a megyei védelmi bizottság állapítja meg.

(3) A honvédelmi körzetben levő települések polgármestereit a helyi védelmi bizottság munkájában tanácskozási jog illeti meg.

(4) A helyi védelmi bizottság testületi szerv. A helyi védelmi bizottság elnöke a megyei jogú város, a város, a fővárosi kerület polgármestere. Tagjai:

- a) a megyei jogú városban, a városban, a fővárosi kerületben a jegyző,
- b) a honvédelmi körzethez tartozó polgármesterek által megválasztott polgármester,
- c) a rendvédelmi szervek és a centrális alárendeltségű közigazgatási szervek honvédelmi körzet szerint illetékes vezetői.

28. § (1) A helyi védelmi bizottság a megyei védelmi bizottság irányítása alatt működő közigazgatási szerv, amely a honvédelmi körzetben irányítja és összehangolja a honvédelmi felkészítés helyi feladatainak végrehajtását.

(2) A helyi védelmi bizottság

a) irányítja és összehangolja a Honvédség hadkiegészítésével összefüggő közigazgatási feladatok előkészítését, végrehajtását,

b) közreműködik a honvédelmi körzetben működő szervek honvédelmi feladatainak irányításában,

c) összehangolja a honvédelmi körzetre háruló gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségek teljesítését,

d) irányítja a honvédelmi körzet honvédelmi feladataihoz szükséges tájékoztatási rendszer kialakítását és működését,

e) közreműködik a különleges jogrendben hozott rendkívüli intézkedésekből adódó feladatok végrehajtásában,

f) béke, rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet és váratlan támadás idején szervezi és összehangolja a lakosság polgári védelmével és ellátásával kapcsolatos feladatokat.

(3) A helyi védelmi bizottság kiadásainak és működési költségeinek fedezetét a fővárosi kerület, a megyei jogú város, a város önkormányzata részére az egyes honvédelmi feladatokra biztosított költségvetési összegből, céltámogatásból, illetve a honvédelmi körzethez tartozó településekre háruló honvédelmi feladatok és a lakosság létszámának arányában meghatározott normatív állami támogatásból kell biztosítani.

(4) A helyi védelmi bizottság testületi szerv. Szervezeti és működési rendjét maga állapítja meg, melyhez a megyei védelmi bizottság előzetes hozzájárulása szükséges.

A polgármester

29. § (1) A polgármester illetékességi területén ellátja a honvédelmi felkészítéssel kapcsolatos, törvényben vagy kormányrendeletben számára megállapított feladatokat, irányítja és összehangolja azok végrehajtását.

(2) A polgármester a honvédelmi feladatok végrehajtása céljából

a) biztosítja a honvédelmi kötelezettségekkel összefüggő hatósági, vagy más közigazgatási feladatok végrehajtásához szükséges feltételeket,

b) szervezi és irányítja a Honvédség hadkiegészítésével kapcsolatos közigazgatási feladatokra való felkészülést és azok végrehajtását,

c) összehangolja a honvédelemben közreműködő települési szervek tevékenységét,

d) elrendeli a hatáskörébe utalt gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség teljesítését,

e) részt vesz a honvédelmi körzet honvédelmi feladataihoz szükséges tájékoztatási rendszer működtetésében,

f) irányítja a rendkívüli intézkedésekből eredő feladatok végrehajtását,
 g) béke, rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet valamint váratlan támadás idején irányítja a hatáskörébe utalt, a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátását, és az azokra történő felkészülést

h) közreműködik a gazdaságfelkészítés és -mozgósítás helyi feladatainak szervezésében és ellátásában.

(3) A polgármester az (1) bekezdésben meghatározott feladatok teljesítése érdekében a helyi védelmi bizottság rendelkezései szerint együttműködik más települések polgármestereivel.

(4) A polgármester az (1) bekezdésben meghatározottak teljesítése érdekében az állampolgártól, illetve az adattal rendelkező szervtől vagy hatóságtól a törvényben meghatározott személyes, valamint egyéb adatot kérhet, melynek térítésmentes szolgáltatása nem tagadható meg. Az így szerzett adat csak a honvédelem feladatainak tervezése és végrehajtása érdekében használható fel.

(5) A polgármester a védelmi igazgatási feladatait fővárosi kerületben, városban, községben a jegyző vagy a körjegyző, valamint a polgármesteri hivatal közreműködésével látja el. A honvédelmi feladatok ellátása érdekében, a szükséges mértékben, munkaidő-korlátozás nélkül a polgármesteri hivatal minden köztisztviselője, közalkalmazottja, munkavállalója rendkívüli túlmunkára kötelezhető.

(6) A polgármester feladatának végrehajtásához szükséges költségek és kiadások fedezetét, ha jogszabály kivételt nem tesz, a normatív állami támogatásból kell biztosítani.

III. Fejezet

A HONVÉDELMI TANÁCS

A Honvédelmi Tanács hatásköre

30. § (1) Rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács irányítja

a) a Honvédség és az ország fegyveres védelmében részt vevő szervek védelmi tevékenységét,

b) a védelmi igazgatás működését,

c) az ország erőforrásainak védelmi célú felhasználását és a védelem anyagi szükségleteinek kielégítését,

d) a közrend, a közbiztonság és a belső rend védelmét,

e) a lakosság harci cselekmények hatása elleni védelmét, valamint a következmények felszámolását.

(2) A Honvédelmi Tanács az Alaptörvényben meghatározott feladatain túl

a) meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit,

b) a békeszerződés kivételével megkötöti a nemzetközi szerződéseket,

c) gondoskodik a nemzetközi szerződésen alapuló szövetségi kötelezettségvállalásból eredő feladatok ellátásáról,

d) felosztatja az Alaptörvénnyel vagy a Honvédelmi Tanács rendeletével ellentétesen működő önkormányzati képviselő-testületet,

e) meghatározza a közigazgatás területszervezésének rendkívüli rendszerét,

f) közkegyelmet gyakorol.

(3) A (2) bekezdésben meghatározottakon kívül a Honvédelmi Tanács hatáskörébe tartoznak mindazok a jogok, amelyek gyakorlásában az Országgyűlés akadályoztatva van.

31. § (1) A Honvédelmi Tanács külön törvény alapján mentelmi joggal nem rendelkező tagját az e megbízásával összefüggésben elkövetett cselekmények tekintetében az országgyűlési képviselőkkel azonos tartalmú mentelmi jog illeti meg.

(2) Rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács külön törvény alapján mentelmi joggal nem rendelkező tagját az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg.

(3) A Honvédelmi Tanács tagjai mentelmi jogának felfüggesztése tárgyában rendkívüli állapot idején - függetlenül attól, hogy az őket e törvény vagy külön törvény alapján illeti meg - a Honvédelmi Tanács a jelenlévő tagok kétharmadának a szavazatával dönt. A mentelmi jog megsértése esetén szükséges intézkedést a Honvédelmi Tanács elnöke (a továbbiakban e fejezetben: elnök) teszi meg.

32. § (1) A Honvédelmi Tanácsban akadályoztatása esetén

a) a köztársasági elnököt az Országgyűlés elnöke,
b) az Országgyűlés elnökét az Országgyűlés által kijelölt alelnök,
c) az Országgyűlési képviselő csoport vezetőjét a képviselőcsoport által megválasztott, az Országgyűlés elnökénél bejelentett képviselő,
d) a miniszterelnököt az általa kijelölt miniszter,
e) a minisztert az államtitkár,
f) a Honvéd Vezérkar főnökét a Honvéd Vezérkar főnökének helyettese helyettesíti.

(2) Az elnök, vagy a Honvédelmi Tanács tagja akkor van akadályoztatva, ha

a) megbízatása a törvényben meghatározott okból megszűnik,
b) külföldön tartózkodik,
c) feladatkörének ellátását lehetetlenné tevő állapotba kerül,
d) az idő rövidege, továbbá a rendkívüli állapotot kiváltó események miatt a Honvédelmi Tanács munkájában való részvétele lehetetlenné válik.

(3) Az akadályoztatás tényét, továbbá a helyettesítés indokoltságát a Honvédelmi Tanács állapítja meg.

A Honvédelmi Tanács működése

33. § (1) A Honvédelmi Tanács az Alaptörvény és e törvény keretei között megállapítja ügyrendjét.

(2) A Honvédelmi Tanács a hatáskörét - az elnök vezetésével - testületként gyakorolja.

(3) A Honvédelmi Tanács a döntéseit zárt ülésen hozza.

(4) A Honvédelmi Tanács akkor határozatképes, ha tagjainak több mint a fele jelen van.

(5) A Honvédelmi Tanács határozatának érvényességéhez - a mentelmi jog felfüggesztésére vonatkozó döntés kivételével - a jelen lévő tagok több mint a felének a szavazata szükséges. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

(6) A Honvédelmi Tanács tagját akkor is csak egy szavazat illeti meg, ha az általa betöltött tisztségek alapján több funkció gyakorlására jogosult, vagy mást is helyettesít. A több minisztériumot vezető minisztert akadályoztatása esetén mindegyik minisztérium államtitkára szavazati joggal helyettesíti.

34. § (1) Rendkívüli vagy azonnali döntést igénylő esetben a Honvédelmi Tanács ülésen kívül is határozhat. Ilyenkor a Honvédelmi Tanács tagjai írásban, távbeszélőn vagy az információátvitel más módján közlik állásfoglalásukat az elnökkel. A szóbeli közlést jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

(2) A Honvédelmi Tanács ülésen kívül hozott döntésének érvényességéhez a Honvédelmi Tanács tagjai több mint a felének egyetértése szükséges.

(3) A Honvédelmi Tanács a soron következő ülésen felülvizsgálja az ülésen kívüli döntés indokoltságát és jogszerűségét, egyidejűleg dönt az alkalmazott intézkedés felfüggesztéséről, vagy hatályának meghosszabbításáról.

(4) A Honvédelmi Tanács döntését az Országgyűlés, az elnök, vagy a Honvédelmi Tanács tagja kezdeményezheti.

(5) A Honvédelmi Tanács döntéseit az elnök és a miniszterelnök írja alá.

(6) A Honvédelmi Tanács - általa meghatározott - döntéseit az országban működő rádiók és televíziók adásaiban, a napilapokban, valamint hirdetmény útján térítésmentesen, az aláírás napján ki lehet hirdetni.

(7) A Honvédelmi Tanács rendelete - eltérő rendelkezése hiányában - a kihirdetése napján lép hatályba.

MÁSODIK RÉSZ

A HONVÉDSÉG

IV. Fejezet

A HONVÉDSÉG JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI

35. § (1) A Honvédség függelmi rendszerben működő fegyveres erő, békében az önkéntességen, rendkívüli állapotban és megelőző védelmi helyzetben az önkéntességen és az általános hadkötelezettségen alapuló állami szervezet. Egyes szervei törvényben meghatározott katonai igazgatási feladatokat is ellátnak.

(2) A Honvédség a feladatait a honvédelemben közreműködő más szervekkel együttműködve hajtja végre.

36. § (1) A Honvédség feladatai:

a) a Magyarország függetlenségének, területének, légterének, lakosságának és anyagi javainak külső támadással szembeni fegyveres védelme,

b) a Szent Korona és a hozzá tartozó egyes jelvények őrzése és védelme,

c) a szövetségi és nemzetközi szerződésből eredő egyéb katonai kötelezettségek - különösen a kollektív védelmi, békefenntartó és humanitárius feladatok - teljesítése,

d) a honvédelem szempontjából fokozott védelmet igénylő létesítmények őrzése és védelme,

e) egyes kijelölt létesítmények őrzése és védelme,

f) részvétel a szükségállapot idején az erőszakos cselekmények elhárításában (a továbbiakban: felhasználás),

g) talált robbanótestek tűzszerészeti mentesítése, és egyéb tűzszerészeti feladatok térítés ellenében való végrehajtása,

h) közreműködés a katasztrófavédelemmel összefüggő feladatok végrehajtásában,

i) állami szervek részére térítés ellenében katonai szakértelmet és speciális eszközöket igénylő feladatok ellátása,

j) részvétel az állami protokolláris feladatok teljesítésében,

k) közreműködés a nemzetközi megállapodásban vagy jogszabályban meghatározott hadisírok, katonai és hősi emlékművek fenntartásával kapcsolatos feladatok végrehajtásában és a kegyeleti tevékenységben,

l) közreműködés az állami közmunkaprogramok végrehajtási feladatainak vezetésében, szervezésében.

(2) Az (1) bekezdés h)-l) pontjában meghatározott feladatokat a Honvédség fegyverhasználati jog nélkül látja el.

37. § (1) A Honvédség felhasználása esetén meg kell határozni annak célját, időtartamát, a kirendelt erők feladatait, létszámát és eszközeit, fegyverzetét, továbbá földrajzilag körülírt területét. A kirendelt erők a Honvédség állományába tartozó kijelölt parancsnok vezetésével hajtják végre a feladatot.

(2) A 36. § (1) bekezdés h) pontja szerinti közreműködői feladatát az abban résztvevő honvédségi szervezetek katonai függelmi rendszerben, saját parancsnokaik vezetésével hajtják végre.

(3) A 36. § (1) bekezdésének, h)-l) pontjában meghatározott feladatok teljesítésére alárendelt szervezeteitől legfeljebb 100 fő 21 napi időtartamot meg nem haladó igénybevételéről a Honvéd Vezérkar főnöke, az ezt meghaladó létszámú vagy időtartamú igénybevételről a honvédelemért felelős miniszter dönt. A 3000 főt meghaladó igénybevételről a honvédelemért felelős miniszter - a döntéssel egyidejűleg - az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottságát tájékoztatja.

(4) A Honvédség szállítóeszközei és műszaki munkagépei - a harcjárművek és a fegyverzet kivételével - kérelemre, a honvédelemért felelős miniszter engedélyével, megállapodás alapján, térítés ellenében, ideiglenesen átengedhetők.

V. Fejezet

A HONVÉDSÉG SZERVEZETE

A szervezeti felépítés

38. § (1) A Honvédség szervezeti felépítését a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium, a honvédelemért felelős miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó, valamint a Honvédség hadrendje szerinti szervezetek összessége képezi. Az egyes honvédségi szervezetek konkrét feladatait külön jogszabályok, közjogi szervezetszabályozó eszközök, valamint a belső rendelkezések határozzák meg.

(2) A Honvédség szervezeteit a béke és háborús működési rendnek megfelelően úgy kell kialakítani, hogy azok képesek legyenek a Honvédség egésze, és annak egyes elemei tekintetében a meghatározott feladatok végrehajtására. A Honvédség szervezeti

felépítésének meg kell felelnie a rendeltetés szerinti szervezeti hierarchia, haditechnikai eszközökkel és hadfelszereléssel való ellátás, hadrafoghatóság, létszám, állományarányok, beosztási, rendfokozati kategóriák, szabályozott működés, vezetés elveinek és követelményeinek.

(3) A katonai szervezeteket a szárazföldi csapatok, a légiereő csapatai, a logisztikai és támogató erők, valamint a Honvédség feladatainak végrehajtása érdekében egyéb szaktevékenységet folytató szervezetek alkotják. A szárazföldi csapatok és a légiereő csapatai haderőnemet képeznek. A haderőnemek fegyvernemekből és szakcsapatokból tevődnek össze. A katonai igazgatás területi szervei a Honvéd Vezérkar főnöke alárendeltségébe tartoznak.

(4) A honvéd tisztjelölt a Honvédség önálló állománytáblával rendelkező, a Honvéd Vezérkar főnöke közvetlen alárendeltségébe tartozó Ludovika Zászlóalj állományába tartozik, emellett a katonai felsőoktatást folytató intézménnyel előkészítő vagy hallgatói jogviszonyban áll.

(5) A Ludovika Zászlóalj a katonai felsőoktatást folytató intézményben folyó képzés céljainak megvalósítását biztosítva látja el katonai feladatait. A zászlóalj - a katonai felsőoktatást folytató intézménnyel együttműködésben - a honvéd tisztjelöltek kiképzésének gyakorlati részét haditechnikai eszközeinek és anyagainak felhasználásával, állami tulajdonú és a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyongazdálkodásában álló ingatlanok igénybevételeivel biztosítja.

A Honvédség szervezeteinek létrehozása, átszervezése és megszüntetése

39. § (1) A honvédségi szervezetek alapítására és megszüntetésére a honvédelemért felelős miniszter jogosult. A szervezeteket alapító okirattal kell létrehozni.

(2) A Honvédség szervezetei közül a hadrendbe az állománytábla szerint szervezett katonai, a hadrenden kívüli szervezetek csoportjába pedig a munkaköri jegyzék szerint szervezett egyéb szervezetek tartoznak. A Honvédség szervezeteinek felépítését, béke- és hadilétszámát, rendszeresített technikai eszközeit állománytáblában, vagy munkaköri jegyzékben kell meghatározni.

(3) A szövetségi és nemzetközi szerződésekből eredő katonai kötelezettségeket teljesítő honvédségi szervezet válságkezelő és béketámogató műveletekben résztvevő szervezeti egysége egyes munkáltatói, költségvetési előirányzat-keretek feletti rendelkezési és kötelezettségvállalási jogkörök gyakorlása szempontjából - a honvédségi szervezet alapító okiratában - jogi személyiséggel ruházható fel.

(4) A középszintű vezető szerv megnevezésének a parancsnoksági funkcion kívül ki kell fejeznie a szaktevékenységet és a katonai szervezet jellegét.

VI. Fejezet

A HONVÉDSÉG SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA ÉS SZERVEZETEINEK ELHELYEZÉSE

A Honvédség személyi állománya

40. § (1) A Honvédség személyi állománya tényleges szolgálatot teljesítő katonákból (a továbbiakban: tényleges állomány tagja), kormánytisztviselőkből,

közalkalmazottakból és a Munka Törvénykönyvének hatálya alá tartozó munkavállalókból, a hadkiegészítési állománya tartalékosokból, kiképzett és kiképzetlen potenciális hadkötelesekből, valamint megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején - a hadkötelezettség bevezetése után - hadkötelesekből áll.

(2) A Honvédség szervezeteinek felépítését, állományát, technikai eszközeit állománytáblában, vagy munkaköri jegyzékben kell meghatározni.

(3) A tényleges állomány tagjai békében önkéntes jelentkezés alapján teljesítenek katonai szolgálatot. A Honvédség folyamatos kiegészítése békében a hivatásos, szerződéses és az önkéntes tartalékos katonai szolgálatra vagy honvéd tisztjelölt és honvéd tiszthelyettes/altiszt jelölt jogviszony létesítésére toborzottak felvétele, megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején a fentiekben túl hadkötelesek behívása útján is történik.

(4) A tényleges állomány tagja a katonai szolgálat megkezdésekor a következő honvéd esküt teszi le:

„Én...esküszöm, hogy Magyarországot híven szolgálom, hűséges katonája leszek. Magyarország függetlenségét, az állampolgárok jogait és szabadságát bátran, az Alaptörvény és a törvények betartásával és betartatásával, a rám bízott honvédek és fegyverek erejével, életem árán is megvédem. Előljáráim parancsainak engedelmességek, alárendeltjeimet jogaik tiszteletben tartásával vezetem, róluk emberséggel és felelősséggel gondoskodom.”

(Az esküt tevő meggyőződése szerint:)

„Isten engem úgy segítjen!”

A Honvédség tartalékos állománya

41. § (1) A Honvédség tartalékos rendszere önkéntesség és jogszabályi kötelezettség alapján szervezett tartalék elemekből áll.

(2) A tartalékos állományba az önkéntes műveleti tartalékos, az önkéntes védelmi tartalékos, a kiképzett tartalékos, valamint a potenciális hadköteles tartozik.

(3) A kiképzett tartalékosként, valamint a potenciális hadköteleesként nyilvántartott személy csak rendkívüli állapot, vagy megelőző védelmi helyzet idején a hadkötelezettség bevezetését követően teljesíthet tényleges katonai szolgálatot.

(4) A kiképzett tartalékos állományba a Honvédség állományából kikerült és az állami szervek adatszolgáltatása alapján nyilvántartott, korábban hivatásos, szerződéses vagy önkéntes tartalékos szolgálatot teljesített férfi tartozik.

(5) Az önkéntes műveleti tartalékos és az önkéntes védelmi tartalékos önként vállalja, hogy külön törvényben meghatározott feltételrendszer szerint rendelkezésre áll, és behívását követően tényleges szolgálata teljesítésével közreműködik a Honvédség feladatai ellátásában.

(6) Az önkéntes tartalékos rendszer békeidőszaki működését munkáltatói ösztönző-kompensációs rendszer támogatja.

(7) Az önkéntes tartalékosok kiképzésen túli tényleges katonai szolgálatra történő behívásának elrendeléséről a Honvéd Vezérkar főnöke javaslatára a honvédelemért felelős miniszter dönt.

A Honvédség szervezeteinek elhelyezése

42. § (1) A Honvédség szervezeteinek elhelyezéséhez, és feladatai ellátásához rendelkezésre bocsátott ingatlanok állami tulajdonban, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében állnak.

(2) A katonai szervezetek kijelölés alapján használatba kapják az ingatlanokat.

(3) A honvédelmi rendeltetésű területeket a honvédelmi miniszter jelöli ki.

VII. Fejezet

A HONVÉDSÉG IRÁNYÍTÁSA ÉS VEZETÉSE

A Honvédség függelmi viszonyai

43. § (1) A katonák a szolgálatukat a Honvédségnél fennálló függelmi rendszerben teljesítik. E rendszerben az a katona, akinek joga és kötelessége más katonák tevékenységének irányítása, előljáró vagy felettes, akire pedig ez a jogkör kiterjed, alárendelt.

(2) Az előjárói és felettesi, vagy alárendeltségi viszonyban az egyszemélyi felelős vezetés, parancsnoklás elve, a szolgálati és a szakmai előjárói, és a hivatali és a szakmai felettesi irányítás és vezetés során érvényesül.

(3) Az általános hatáskörű előljáró, vagy felettes a szolgálati előljáró, vagy a hivatali felettes, a neki alárendelt katonák a szolgálati, vagy hivatali alárendeltek. Szolgálati előljáró az eseti szolgálati feladat teljesítésének irányítására, vezetésére kijelölt katona is.

(4) A szolgálati előjárót a Honvédség szervezeti rendszerében elfoglalt beosztásánál fogva a vezetése alá tartozó katonai szervezet tevékenységére és e szervezet személyi állományára vonatkozóan a jogszabályokban és a hatásköri szabályokban megállapított rendelkezési jog illeti meg.

(5) Az olyan előljáró, vagy felettes, aki csak a saját szakterületén van felruházva rendelkezési jogkörrel, szakmai előljáró, vagy szakmai felettes, akikre vonatkozóan rendelkezési jogkörrel rendelkezik - állományviszonyuktól függetlenül - szakmai alárendeltek. A különböző vezetési szinteken a szakmai előljáró gondoskodik az előjárói döntéseknek megfelelő szakmai feladatok végrehajtásáról. A szakmai előljáró, vagy szakmai felettes vezetői jogosultságait hatásköri szabály, és a szolgálati előljáró állapítja meg.

(6) A Honvédség irányítása és vezetése - a hadrend és az állománytáblák szerinti szervezeti alá-fölérendeltségi viszonyon, valamint a szolgálati előjárók rendelkezésein alapuló - szolgálati út betartásával történik. A szolgálati út betartása - a külön jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve - valamennyi előljáró, felettes és alárendelt részére kötelező.

44. §. (1) Több együtt tartózkodó katona közül a legmagasabb beosztású a rangidős. Azonos beosztás esetén a rangidős a magasabb rendfokozatú, ha a rendfokozatok is azonosak, akkor az, aki régebben viseli az adott rendfokozatot, ha pedig a rendfokozatot is azonos ideje viselik, az idősebb katona a rangidős.

(2) Az egymással alárendeltségi viszonyban nem álló katonák közül a magasabb rendfokozatú a nála alacsonyabb rendfokozatúnak feljebbvalója.

(3) A rendfokozat nélküli katona nem előljárója és nem feljebbvalója azoknak a katonáknak, akik nála később kezdték meg a szolgálatot.

(4) Külföldi katonai szolgálat esetén rangidős nemzeti képviselőt kell kijelölni az egy helyen tartózkodó katonák közül, aki a jogszabályban nevesített egyes jogkörökben gyakorolja az állományilletékes parancsnokot megillető jogköröket.

A Honvédség irányítása és felső szintű vezetése

45. § (1) A honvédelemért felelős miniszter a Honvédség irányítását személyesen, szakirányítását a közigazgatási államtitkár útján, vezetését – valamint a katonai szakterület vonatkozásában, jogszabályban meghatározott körben szakirányítását – a Honvéd Vezérkar főnöke útján látja el kormányrendeletben meghatározott feladatrend szerint.

(2) A honvédelemért felelős miniszter az (1) bekezdés szerinti hatáskörében hozott döntései előkészítéséről és végrehajtásáról a minisztérium útján gondoskodik.

(3) A honvédelemért felelős miniszter a Honvédség törvényes működése érdekében gondoskodik a jogszabálysértések megszüntetéséről. E körben

a) rendszeresen ellenőrzi a jogszabályok betartását,

b) jogszabálysértő gyakorlat észlelése esetén törvényes eljárásra utasítja a jogszabálysértőt,

c) megsemmisíti, vagy megváltoztatja a jogszabálysértő intézkedéseket, belső rendelkezéseket,

d) megsemmisíti, vagy megváltoztatja az egyedi ügyben hozott jogszabálysértő döntéseket.

(4) A (3) bekezdés *c)* pontja szerinti megsemmisítés vagy megváltoztatás a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában való közzététel napján lép hatályba, ha az intézkedést a Honvéd Vezérkar főnöke vagy a Honvéd Vezérkarhoz tartozó előljáró adta ki. Egyéb intézkedés esetén a hatálybalépés időpontja az intézkedés kiadója részére való kézbesítés napja. Különösen fontos érdekből, ha ez a jogbiztonságot nem sérti, a megsemmisítés vagy megváltoztatás hatálybalépésének időpontja ettől eltérően is meghatározható.

(5) A (3) bekezdés *d)* pontja szerinti döntés nem változtatható és nem semmisíthető meg, ha

a) a döntést a bíróság felülvizsgálta,

b) a döntés megváltoztatása vagy megsemmisítése jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene,

c) a döntés meghozatalától, vagy jogerőre emelkedésétől számítva egy év eltelt,

d) azt jogszabály kizárja vagy feltételhez köti.

(6) Az (5) bekezdés *b)* pontja szerinti döntést a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokra tekintet nélkül meg kell semmisíteni, ha

a) az ügy nem tartozott a döntéshozó hatáskörébe,

b) a döntéshozó vagy a döntés-előkészítésben közreműködött személy a kötelességét bűncselekményt megvalósító módon megszegte, és ez a döntést érdemben befolyásolta, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki.

(7) A (6) bekezdés alapján való megsemmisítésnek a döntés meghozatalától, vagy jogerőre emelkedésétől számított három éven belül lehet helye.

46. § (1) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium az ország katonai védelemre való felkészítésének tervezéséért, szervezéséért, valamint a Honvédség irányításáért és vezetéséért felelős központi államigazgatási szerv.

(2) A honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatali szervezetének vezetője a közigazgatási államtitkár. A Honvéd Vezérkar kivételével vezeti a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium szerveinek tevékenységét.

(3) A közigazgatási államtitkár irányítja a honvédelemért felelős miniszter hatáskörébe tartozó döntések előkészítését, végrehajtásuk tervezését, szervezését, valamint – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - felelős a Honvédség szakirányításért. A közigazgatási államtitkár a feladatának ellátása során együttműködik a Honvéd Vezérkar főnökével.

(4) A Honvéd Vezérkar békében - a minisztérium szervezetének részeként - az ország katonai védelemre való felkészítésének felső szintű tervező-szervező, és a Honvédség katonai tevékenységének felső szintű vezető szerve.

(5) A Honvéd Vezérkart és a hadrendbe tartozó katonai szervezeteket a Honvéd Vezérkar főnöke vezeti, aki az utóbbiak tekintetében hatáskörét részben átruházhatja. Szolgálati előjárója a Honvédség tényleges állományú tagjainak. Kormányrendelet, valamint a honvédelemért felelős miniszter által megállapított hatáskör gyakorlásának keretei között felelős a hadrafoghatóságért, a Honvédség magas fokú fegyelméért, kiképzéséért és felkészítéséért, valamint jogszabályban meghatározott körben, az alárendeltségébe tartozó szervezetek tekintetében, a katonai szakterület vonatkozásában szakirányítási feladatok ellátásáért. A Honvéd Vezérkar főnöke a hatáskörének gyakorlása során együttműködik a közigazgatási államtitkárral.

(6) Az (5) bekezdés szerinti szolgálati előjárói jogkör tartalmi elemeit a Honvéd Vezérkar főnöke e törvényben, más jogszabályban, a Honvédség irányítására, szakirányítására, vezetésére és személyügyi hatásköreire vonatkozó rendelkezések szerint gyakorolja.

(7) A Honvéd Vezérkar csoportfőnökségekre és adminisztratív feladatot ellátó szervezeti egységekre tagozódik. A csoportfőnökségek a minisztériumi főosztályokkal azonos jogállású szervek. A csoportfőnökségek osztályokra tagozódnak.

(8) A Honvéd Vezérkar csoportfőnökségeit a csoportfőnök vezeti, akinek munkáját a Honvéd Vezérkar főnöke irányítja. A Honvéd Vezérkar csoportfőnökségeinek osztályait közvetlenül a csoportfőnök, vagy olyan csoportfőnök-helyettes vagy osztályvezető vezeti, akinek tevékenységét a csoportfőnök irányítja.

(9) A honvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó központi hivatal vezetője minisztériumi főosztályvezetői besorolású vezető, helyettese minisztériumi főosztályvezető-helyettesi besorolású vezető.

A katonai szervezetek középszintű vezetése

47. § (1) A haderőnemük, szaktevékenységük, vagy célszerűségi okok miatt a Honvédség hadrendje szerint közös parancsnokság szolgálati alárendeltségébe tartozó katonai szervezeteket a középszintű vezető szerv vagy más magasabb szintű

parancsnokságok élén álló parancsnokok irányítják.

(2) Az (1) bekezdés szerinti parancsnokok irányítói hatáskörét a Honvédség irányításának és felső szintű vezetésének rendjéről szóló kormányrendeletnek megfelelően a honvédelemért felelős miniszter határozza meg.

(3) Külföldi szolgálatot teljesítő egyes katonai szervezetek, valamint egyéni beosztást betöltő katonák a szövetséges fegyveres erők közös parancsnoksága vagy más nemzetközi parancsnokság élén álló parancsnok hadművelleti irányítása alá helyezhetők.

(4) A katonai szervezetek hadművelleti irányítására és vezetésére vonatkozó előírásokat a szövetséges fegyveres erők közös parancsnokságának alárendeltségébe kerülő magyar katonai szervezetek vezetése során a szövetséges fegyveres erőkre vonatkozó szabályok figyelembevételével kell alkalmazni.

A katonai szervezetek vezetése

48. § (1) A katonai szervezet élén a parancsnok, vezető (a továbbiakban együtt: parancsnok) áll, aki a jogszabályok és az előjárók által meghatározott keretek között vezeti a katonai szervezetet. A parancsnok szolgálati hatásköre kiterjed az általa vezetett katonai szervezet működésének minden területére. A parancsnok a katonai szervezet szolgálati viszonyban álló állományának szolgálati előjárója, a más jogviszonyban álló állományának felettese. A parancsnokot az arra hatáskörrel rendelkező előjáró nevezi ki.

(2) A parancsnok teljes felelősséggel tartozik a katonai szervezet hadrafoghatóságáért, a személyi állomány felkészítéséért és kiképzéséért, a működés biztosításáért, az állomány fegyelméért, a neki alárendelt katonai szervezet eredményes tevékenységéért, gazdálkodásáért az előjárók parancsainak végrehajtásáért és a törvényesség betartásáért.

(3) A vezetés folyamatossága érdekében a parancsnokot távolléte esetén a szervezetszerű helyettes, annak hiánya vagy távolléte esetén az arra kijelölt személy helyettesíti.

A parancs és a parancsadás joga

49. § (1) A parancs meghatározott szolgálati tevékenység vagy feladat végrehajtására irányuló, személyre vagy személyek egyértelműen meghatározott körére vonatkozó, szóban, írásban vagy egyéb más módon kifejezett akaratnyilvánító rendelkezés. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában parancsban kell kiadni a katonai szervezetekre és a személyi állományra vonatkozó egyedi döntéseket is.

(2) A szolgálati előjáró az alárendeltjeinek a hatáskörébe tartozó és jogszabályba nem ütköző parancsot adhat ki.

(3) A szükséges mértékben megilleti a parancsadás joga a rangidőst is, ha több katona együttes szolgálati tevékenységet folytat, és közülük senki sincs parancsnokul kijelölve.

(4) A katonai rendészeti járőr parancsnoka a rend fenntartása és helyreállítása érdekében - külön jogszabályban megállapított hatáskörében - a katona részére parancsot adhat.

(5) A feljebbvaló az alacsonyabb rendfokozatú katonának a szükséges mértékben

parancsot adhat, ha a katona bűncselekményt, fegyelemsértést vagy szabálysértést követ el.

50. § (1) A parancsot adó katona a parancsáért felelősséggel tartozik. A parancsadás jogával visszaélni tilos. A parancsot adónak biztosítania kell a parancs végrehajtásának feltételét és a végrehajtást a szükséges mértékben ellenőriznie kell.

(2) A parancsnak összhangban kell lennie a jogszabályokkal, az egyéb rendelkezésekkel és az előjárók parancsaival. A parancs nem irányulhat különösen az alárendelt indokolatlan zaklatására, emberi méltóságának megsértésére.

(3) Tilos az olyan parancs kiadása, amely

a) a külön törvényben foglalt kivétellel a katona életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül vagy súlyosan veszélyeztetné,

b) bűncselekmény elkövetésére irányul,

c) a katona magáncélú igénybevételét valósítaná meg.

(4) A hivatali felettes egyedi utasítással érvényesíti az akaratát alárendeltjeivel szemben. Részükre kizárólag a hatáskörébe tartozó utasítást adhat ki. Utasítás kiadása a (3) bekezdésben meghatározott esetekben tilos.

51. § (1) A katona szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a parancsot, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt kivétellel a katona a jogszabálysértő parancs végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles a parancsot adó figyelmét felhívni. Ha a parancsot adó a parancsát ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. Ha ezt követően továbbra is fenntartja, a jogszabálysértő parancs végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

(3) A felettes utasításának megtagadhatóságára és a végrehajtásért való felelősségre a parancsra vonatkozó az (1) és (2) bekezdést kell megfelelően alkalmazni.

A belső rendelkezések

52. § (1) Intézkedésben állapíthatók meg a szervezet vezetéséhez kapcsolódó feladatok, egyes rendszeresen ismétlődő tevékenységek végrehajtásának eljárási szabályai, ideértve a katonai szervezetek működési rendjének és a személyi állomány mindennapi tevékenységének általános rendezést igénylő kérdéseit is, ha azokat jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz nem rendezi. Intézkedés kiadására hatáskörének megfelelően a szolgálati előjáró és a hivatali felettes jogosult. Az intézkedés kiadására jogosult akadályoztatása esetén - ha a jogosult eltérően nem rendelkezik - nevében helyettese adhat ki intézkedést.

(2) Szakutasításban kell meghatározni a Honvédség szakmai feladatai ellátásának szabályait, valamint a haditechnikai eszközök és anyagok üzemeltetésével, karbantartásával, javításával kapcsolatos szakmai-technikai szabályokat. Egy-egy szakterület alapvető szabályait meghatározó szakutasítás kiadására a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium közigazgatási államtitkára, és - az általános katonai szakterület vonatkozásában - a Honvéd Vezérkar főnöke, a részletes és a technikai szabályokat meghatározó szakutasítás kiadására a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium illetékes szakmai előjárója, szakmai felettese

jogosult.

(3) Az intézkedés és a szakutasítás (a továbbiakban együtt: belső rendelkezés) nem lehet jogszabállyal vagy közjogi szervezetszabályozó eszközzel ellentétes.

(4) Azt a belső rendelkezést, amely a Honvédség személyi állományának egészét érinti, vagy meghatározott feltétel bekövetkezése esetén érintheti - a minősített adatot tartalmazó kivételével - a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában közzé kell tenni. A minősített adatot tartalmazó belső rendelkezés számát és címét kell közölni a hivatalos lapban.

(5) A hivatalos lapban közzétett vagy a közölt belső rendelkezés jogszabálysértés miatti megsemmisítése esetén a megsemmisítést is közölni kell a hivatalos lapban.

(6) A hivatalos lapban a Honvéd Vezérkar főnökének intézkedése szerint a szövetséges fegyveres erők közös parancsnokságai által kiadott parancsok és intézkedések is közzétehetők.

VIII. Fejezet

A HONVÉDSÉG KÉSZENLÉTI ÉS SZOLGÁLATI RENDSZERE, AZ ŐRZÉS- VÉDELEM, A FEGYVER ÉS MÁS KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK HASZNÁLATA, A KATONAI JELKÉPEK ÉS JELZÉSEK

A Honvédség készenléti és szolgálati rendszere

53. § (1) A Honvédség rendeltetés szerinti feladatai végrehajtásához szükséges állapotának, hadiszervezetre való áttérésének és hadiállományra való feltöltésének, továbbá a haditechnikai eszközök alkalmazhatósági szintjének szervezett és fokozatos elérését a készenléti rendszer biztosítja.

(2) A készenlét fenntartásának és fokozásának feltételeit békeidőszakban a veszélyeztetettséggel arányosan kell megteremteni.

(3) A Honvédség irányítása és vezetése, a riasztás végrehajtása, a készenlét fokozásával kapcsolatos feladatok szervezett megkezdése, a bekövetkezett vagy várhatóan bekövetkező eseményekre való rugalmas reagálás biztosítása érdekében szolgálati rendszer működik.

Az őrzés-védelem

54. § (1) A katonai szervezetek objektumait, létesítményeit, szállítmányait, javait fontosságuknak megfelelően őrizni, személyi állományát pedig védelmezni kell. Az őrzés katonai erővel, fegyveres biztonsági őrsgel, technikai rendszer telepítésével, őraktyákkal, és ezek kombinált alkalmazásával biztosítható.

(2) Az őrzés-védelmet szervezetszerű feladatként ellátó egységeket, valamint az eseti intézkedéssel vezényelt őröket őrzés-védelmi feladataik ellátására fel kell készíteni. Ennek keretében biztosítani kell a szükséges ismeretek készségi szintű elsajátítását. Az

őrzés-védelemre való felkészülést és a szolgálatteljesítést rendszeresen ellenőrizni kell.

A katonai szervezetek fegyverhasználata

55. § (1) A katonai szervezetek fegyverhasználati joghoz kötött feladataik végrehajtására rendszeresített fegyverzetüket a törvényben, a nemzetközi szerződésekben, valamint a jogszabályoknak megfelelő előjárói parancsokban meghatározottak szerint használják. Kötelékben a katona csak a kötelék parancsnokának parancsára használhatja fegyverét. A katonai szervezetek - a cél eléréséhez feltétlenül szükséges és arányos mértékben - törvényben meghatározott feltételek szerint más kényszerítő eszközt is alkalmazhatnak.

(2) A katonai szervezetek e törvényben meghatározott feladatok végrehajtására való felkészülés érdekében a harc kiképzés során is használják, működtetik fegyverzetüket.

(3) A honvédelemért felelős miniszter által kijelölt katonai szervezetek fegyveresen, fegyverhasználati joggal teljesítik a nemzetközi szerződésben foglalt katonai kötelezettségeket.

(4) Ha a (3) bekezdés szerinti műveletet folytató többnemzetiségű katonai szervezet műveleti utasítása, harctevékenységi előírásokat tartalmazó dokumentuma és az ezek alapján kiadott parancsok szerint harctevékenységet kell végezni, a fegyverhasználat és más kényszerítő eszközök alkalmazása során ezen dokumentumoknak a hazai jogszabályokban nem szabályozott előírásait is érvényesíteni kell. A fegyverhasználat kilátásba helyezését tartalmazó szóbeli és írásbeli figyelmeztetést, céljától függően lehetőleg az ellenség vagy a helyi lakosság nyelvén kell megtenni.

(5) Ha a műveletek jellege nem teszi lehetővé, hogy a katona az ellenséget egyedileg is megadásra szólítsa fel, és ellenállás esetén a fegyverhasználatot kilátásba helyezze, illetőleg, ha az arra irányuló figyelmeztetés nem járt eredménnyel, akkor a fegyverhasználatát az általa kezelt harceszköz használatára vonatkozó szabályzatok szerint, az ellenállás leküzdéséhez szükséges és arányos erőt alkalmazva, a nemzetközi hadijogban foglalt előírások és elvek figyelembevételével végezi.

A katona fegyverhasználata

56. § (1) A fegyverhasználat a legsúlyosabb kényszerítő eszköz alkalmazása, amelynek során a fegyveres szolgálatot teljesítő katona - saját elhatározásából vagy parancsra - szándékosan személyre irányított, célzott lövést ad le.

(2) Fegyveresen az (1) bekezdés alkalmazásában a Honvédségnél rendszeresített egyéni lőfegyvert kell érteni. A lőfegyver használhatatlanná válása vagy hiánya esetén fegyvernek kell tekinteni a testi sérülés okozására vagy az élet kioltására alkalmas bármely más eszközt is.

(3) A fegyveres szolgálatot teljesítő katona - ha más kényszerítő eszközt nem alkalmazhat, vagy az nem vezetett eredményre, és a szolgálati feladatának teljesítéséhez feltétlenül szükséges - a jogos védelem és a végszükség esetén kívül is jogosult és köteles fegyvert használni:

a) őr-, ügyeleti, futár- vagy más fegyveres szolgálat ellátása során a maga vagy társa, az őrzött, védett személyek, létesítmények vagy tárgyak biztonságát veszélyeztető, bárki részéről elkövetett támadás vagy az őrzött objektumba, lezárt területre történő jogellenes behatolás megakadályozására,

b) fogoly őrzésére, kísérésére irányuló szolgálatban, ha a fogva tartott vagy bárki az őrt megtámadja,

c) katonai rendészeti szolgálatban a katona vagy polgári személy részéről a katonai rendészt ért támadás elhárítására, és a jogszerű intézkedéssel szembeni tetteges ellenállás leküzdésére.

(4) A támadás az a tevékenység, amely a támadó részéről közvetlenül:

a) a fegyveres szolgálatot teljesítő katona élete vagy testi épsége ellen irányul, vagy a katonát a szolgálata ellátására képtelen állapotba helyezi, vagy ilyen cselekményt megkísérel, veszélyezteti az őrzött, védett személyek, létesítmények vagy tárgyak biztonságát, vagy az őrzött objektumba, lezárt, védett és biztosított területre való jogellenes behatolásra,

b) a fogoly kiszabadítására, az őrhely, az őrzött objektum, és tárgyak megrongálására, használhatatlanná tételére, megszerzésére, birtoklására vagy megsemmisítésére irányul.

57. § (1) Katonával szemben lőfegyver használható - ha más intézkedésre, kényszerítő eszköz alkalmazására nincs mód vagy az eredménytelen volt - 56. §-ban meghatározottakon túl:

a) lőfegyver, robbanóanyag, robbantó szerkezet vagy azt magában foglaló haditechnikai eszköz, és az élet kioltására vagy élő erő harcképtelenné tételére rendszeresített más anyag erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására,

b) élet, a testi épség elleni bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal, robbantó szerkezettel való elkövetésének megakadályozására,

c) szándékos emberölés elkövetésének megakadályozására vagy megszakítására,

d) közveszélyokozás, terrorcselekmény elkövetésének megakadályozására vagy megszakítására,

e) a fegyver és az élet kioltására alkalmas más eszköz letételére irányuló felszólítás eredménytelensége esetén, ha a magatartás annak ember elleni közvetlen felhasználására utal.

(2) Az (1) bekezdés b)-e) pontjában meghatározott esetekben, továbbá, ha a lőfegyvert tömegben levő katonával szemben kell alkalmazni, a katona köteles a rendőrség segítségét kérni, kivéve, ha az eset összes körülményei folytán erre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a katona vagy más személy életét, testi épségét veszélyezteti.

58. § (1) A fegyverhasználatot – az 55. § (5) bekezdésének kivételével - meg kell előznie:

a) felszólításnak cselekvésre vagy a kifogásolt jogellenes magatartás abbahagyására,

b) más személy segítségül hívásának,

c) lehetőség szerint más kényszerítő eszköz alkalmazásának,

d) figyelmeztetésnek, hogy fegyverhasználat következik és

e) figyelmeztető lövésnek.

(2) A fegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán azokra már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, az intézkedő katona vagy más személy életét, testi

épségét közvetlenül veszélyezteti.

(3) Fegyverhasználat során kerülni kell az élet kioltását.

(4) Tilos fegyvert használni:

a) ha annak indoka már megszűnt,

b) megtorlásként,

c) ha a támadás elhárítása tárgyira vagy állatra leadott lövéssel is elérhető,

d) ha olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a fegyverhasználat feltételei nem állnak fenn,

e) magatehetetlen személlyel, valamint a konfliktusban részt nem vevő terhes nővel és gyermekkorúval szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők,

f) jogellenesen összegyűlt, illetőleg fegyvertelenül jogellenes magatartást tanúsító tömeg, katonai csoportosulás széteszlatására,

g) a Honvédség feladatairól szóló rendelkezések közül olyan esetben, amikor a feladatait fegyverhasználati jog nélkül hajtja végre.

(5) Tömegben, katonai csoportosulásban levő katona ellen fegyver használata kizárólag akkor jogszerű, ha vele szemben a fegyverhasználat feltételei fennállnak. A fegyverhasználatnak az egyes katona ellen kell irányulnia.

(6) A tömegben, katonai csoportosulásban levő katonával szembeni fegyverhasználatot - a következő sorrendben - meg kell előznie:

a) a tömeg vagy katonai csoportosulás széteszlatására, vagy a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak,

b) a tömeg vagy katonai csoportosulás széteszlatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának, valamint

c) az (1) bekezdés d) és e) pontjában foglaltaknak.

Az egyéb kényszerítő eszközök alkalmazása

59. § (1) Katonával szemben az őr-, ügyeleti, rendészeti és fogolykísérő szolgálatot teljesítő katona, továbbá a szolgálati előljáró, és parancsára alárendeltje egyéb kényszerítő eszközt is alkalmazhat.

(2) Polgári személlyel szemben egyéb kényszerítő eszközt az őr-, ügyeleti, rendészeti és fogolykísérő szolgálatot teljesítő katona abban az esetben alkalmazhat, ha az őt megtámadja vagy szolgálati feladata teljesítésében egyéb módon akadályozza.

(3) Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak, és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.

(4) Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

(5) E törvény alkalmazásában - súlyosságuk sorrendjében - a lőfegyveren kívül kényszerítő eszközök a következők:

a) testi kényszer,

b) könnygázszóró készülék,

c) gumibot,

d) bilincs,

e) szolgálati kutya.

60. § (1) A katona testi erővel a támadás elhárítására, valamely cselekvés kikényszerítésére vagy abbahagyására, valamint a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére testi kényszer alkalmazhat.

(2) Ha a testi kényszer a célját nem érte el vagy alkalmazására nincs lehetőség, a cél elérésére könnygázszóró készülék vagy gumibot használható.

(3) Bilincs alkalmazható a személyi szabadságában korlátozott vagy korlátozni szükséges katona, vagy polgári személy

a) támadásának vagy ellenszegülésének megtörésére, valamint

b) önkárosításának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának, vagy ezek kísérletének megakadályozására.

(4) A katona szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei fennállnak.

(5) A katona szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha intézkedésével szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(6) A katona szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására,

b) személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,

c) az őrzött objektumok megtámadásának elhárítására, vagy illetéktelen behatolás megakadályozására.

A fegyver és más kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

61. § (1) A fegyver és egyéb kényszerítő eszköz alkalmazása során megsérült személy részére, a szolgálat megszakítása nélkül, szükség esetén mások segítségül hívásával, segítséget kell nyújtani, és gondoskodni kell arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

(2) A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati előjárónak haladéktalanul jelenteni kell, aki a kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét köteles megvizsgálni, majd – a műveleti területen végzett katonai tevékenység kivételével - álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták. Ha a kényszerítő eszközt utasításra alkalmazták, annak jogszerűségéről a Honvéd Vezérkar főnöke foglal állást.

(3) A kényszerítő eszköz jogszerűtlennek minősített használatáról az ügyészt nyolc napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.

(4) Az intézkedést elszenvedett személynek - függetlenül a használat jogszerűségéről való állásfoglalásról - joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni az illetékes hatóságnál vagy szervnél.

A légiereőre vonatkozó különös fegyverhasználati szabályok

62. § (1) A Magyarország légtérének oltalmazásában részt vevő szövetségi és nemzeti légvédelmi készenléti erők feladatköre a légteret megsértő, vagy

jogosulatlanul igénybe vevő, az azonosítatlan, ismeretlen szándékkal repülést végző vagy ott ellenséges tevékenységet folytató, repülési szabályt sértő, továbbá a bajbajutott légi járművekre terjed ki.

(2) A szövetség által meghatározott NATO felelősségi körzet légtérének oltalmazásában részt vevő, NATO műveleti alárendeltségű légvédelmi készenléti erők a stratégiai parancsnok alárendeltségében, a NATO regionális illetékes parancsnokának irányítása alatt teljesítik szolgálatukat.

(3) A Magyarország légtérének oltalmazásában részt vevő nemzeti és szövetséges légvédelmi készenléti erők fegyvereivel figyelmeztető vagy megsemmisítő tűz nyitható az ország légterében tartózkodó légi járműre, ha az

a) fedélzeti fegyverzetét alkalmazza, vagy

b) más módon fegyverrel vagy eszközzel az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető súlyos, erőszakos cselekményt követ el, illetve katasztrófát idéz elő, vagy

c) egyértelműen arra lehet következtetni, hogy az a) vagy a b) pont szerinti cselekmény elkövetésére törekszik, és a légvédelmi készenléti erők felszólításának szándékosan nem tesz eleget.

(4) Az (3) bekezdés c) pontja szerinti esetben a felszólítás, és a figyelmeztető tűz mellőzhető, ha az eset összes körülményei folytán arra már nincs idő, és a késedelem az élet- és vagyonbiztonság sérelmével járna.

(5) A NATO műveleti alárendeltségében levő magyar vagy a szövetség más tagállama légvédelmi készenléti erői magyar légtérben történő figyelmeztető vagy megsemmisítő tüze kiváltására vonatkozó parancs végrehajtására csak a Honvédség légierő ügyeletes parancsnokának megerősítésével kerülhet sor.

(6) A nemzeti alárendeltségű légvédelmi készenléti szolgálatot ellátó erők figyelmeztető vagy megsemmisítő tüze kiváltására vonatkozó parancsot a Honvédség légierő ügyeletes parancsnoka adhat.

(7) Az elfogást végrehajtó repülőgép vezetője az ellene irányuló közvetlen támadás elhárítása érdekében - azonnali jelentési kötelezettség mellett - saját elhatározása alapján tüzet nyithat.

(8) A (3)-(7) bekezdés szerinti eseményekről haladéktalanul jelentést kell tenni a honvédelemért felelős miniszternek, aki tájékoztatja a miniszterelnököt. Az eseményről és a megtett intézkedésekről a Kormány az Országgyűlést és a köztársasági elnököt haladéktalanul tájékoztatja.

A katonai jelképek és jelzések

63. § (1) Katonai jelképek: a csapatzászló, a zászlószalag, a hadilobogó, az árbocszalag, a történelmi zászlósor és a felségjel.

(2) A csapatzászlóra elismerésként ünnepélyes alkalmakkor a honvédelemért felelős miniszter vagy a Honvéd Vezérkar főnöke zászlószalagot köthet.

(3) A Honvédség hadihajói az állami felségjog jelzésére hadilobogót használnak. A hadihajók árbocjelvénye az árbocszalag, a rangidős parancsnoki lengő és a miniszteri lengő.

(4) A történelmi zászlósor a magyar történelem kiemelkedő hadieseményeinek, valamint állandó hadseregeinek zászlóiból áll. A történelmi zászlósor nemzeti ünnepek állami rendezvényein, és kiemelkedő katonai rendezvényen katonai tiszteletadással vonulatható fel.

(5) A Honvédség szárazföldi, légi és vízi járművei, katonai járművek - a hadviselés szabályaira vonatkozó nemzetközi egyezményeknek megfelelően - a nemzeti hovatartozásuk jelzésére jelvényt, felségjelet viselnek.

(6) A személyi állomány, a csapatok és a járművek megkülönböztetésére jelzéseket kell alkalmazni. Ezek a katonai egyenruha, a katonai rendfokozati jelzés, a csapatkarjelzés, a Honvédség meghatározott közúti, légi és vízi járműveinek jelzései.

(7) A tényleges állomány tagjai szolgálati beosztásukhoz és feladataik végrehajtásához, az öltözködésre vonatkozó szabályoknak megfelelően, a Honvédségnél rendszeresített egyenruhát viselnek. Ha az önkéntes tartalékos a rendelkezésre állása időszakában - illetve a szerződésében meghatározott esetben - a Honvédség érdekében végez tevékenységet, részére az egyenruha viselése engedélyezhető. A nyugállományúak egyenruha-viselését törvény állapítja meg. E személyi körön túl további személyek részére a Honvédségnél rendszeresített egyenruha, vagy azzal összetéveszthető ruházat viselete tilos.

(8) A Honvédség tényleges állományú tagjának rendfokozatát az egyenruhán elhelyezett rendfokozati jelzések fejezik ki. Az önkéntes védelmi tartalékos és az önkéntes műveleti tartalékos katona a szerződésben meghatározott beosztásának megfelelő rendfokozatot visel. Rendszeresített rendfokozat viselésére kizárólag a tényleges állomány, a rendvédelmi szervek állománya, valamint - a rá vonatkozó korlátozásokkal - e szervezetek nyugállományú tagja és az önkéntes tartalékos jogosult.

(9) A csapatkarjelzés a Honvédség tényleges állományú tagja karjelzés szerinti katonai szervezethez való tartozásának és korábbi katonai szervezetének megkülönböztető jele.

HARMADIK RÉSZ

RENDKÍVÜLI INTÉZKEDÉSEK

IX. Fejezet

MEGELŐZŐ VÉDELMI HELYZET, RENDKÍVÜLI ÁLLAPOT, SZÜKSÉGÁLLAPOT ÉS VÁRATLAN TÁMADÁS IDEJÉN ALKALMAZHATÓ SZABÁLYOK

Általános rendelkezések

64. § (1) A megelőző védelmi helyzet, rendkívüli állapot, szükségállapot és váratlan támadás idején alkalmazható szabályokat, a bevezethető rendkívüli intézkedéseket ez a fejezet állapítja meg. A NATO Válságreakálási Rendszerrel összhangban álló nemzeti intézkedések önállóan, illetve a bevezetett rendkívüli intézkedésekkel összhangban alkalmazhatók.

(2) A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején a 65-79-ban meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezetheti be.

(3) A köztársasági elnök szükségállapot idején a 65-66.§-ban, 67. § (2) bekezdésében, 68-75. §-ban, 76. § (2) és (5) bekezdésében, és a 77-79. §-ban

meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezetheti be.

(4) A Kormány

a) megelőző védelmi helyzetben és váratlan támadás esetén a 65-66. §-ban, a 67. § (1) bekezdésében, a 68. § (4)-(5) bekezdésében, a 69-70. §-ban, 72. §-ban, 76. § (2) bekezdésében, 78. § (2)-(5) bekezdésében, és a 79. §-ban meghatározott rendkívüli intézkedéseket,

b) a megelőző védelmi helyzet kihirdetését megelőzően, annak kezdeményezését követően, az alapvető jogok lényeges tartalmát nem érintve a 79. §-ban meghatározott intézkedéseket vezetheti be.

(5) Ahol ez a rész rendeletet említ, azon rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács rendeletét, szükségállapot idején a köztársasági elnök rendeleti úton bevezetett rendkívüli intézkedését, megelőző védelmi helyzetben és váratlan támadás esetén a Kormány rendeletét kell érteni. Ezekkel ellentétes jogszabály nem alkalmazható.

(6) A rendelet végrehajtásának területi követelményeit és feladatait illetékességi területén a megyei közgyűlés, fővárosban a fővárosi közgyűlés rendeletben állapítja meg.

(7) A Kormány a jogalkotás rendjére előírt szabályok megfelelő alkalmazásával, kihirdetésre alkalmas állapotba előkészíti a Honvédelmi Tanács, illetve a köztársasági elnök rendeletének tervezeteit. A tervezeteket a döntésre jogosult, illetve a végrehajtásért felelős személyek, szervek részére meg kell küldeni.

(8) A hadköteles katona jogállását, illetve a honvédelmi munkakötelezettség részletes szabályait tartalmazó törvényjavaslatot, vagy honvédelmi tanácsi rendelet tervezetét, már a béke időszakában elő kell készíteni és rendszeresen felül kell vizsgálni.

A honvédelmi igazgatás körében alkalmazható rendkívüli intézkedések

65. § (1) A Honvédség tényleges katonai és a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyára vonatkozó szabályok rendeletben - a békeidőszakban irányadó szabályoktól eltérően - állapíthatók meg. Rendelet alapján:

a) szünetel a Honvédség hivatásos állományába történő felvétel,

b) a szolgálati idő kezdete és vége a megelőző védelmi helyzethez, rendkívüli állapothoz vagy szükségállapothoz igazodóan szabályozható,

c) a rendfokozatba történő előléptetésre külön szabályok állapíthatók meg, valamint a szolgálat teljesítéséért és érdemeik elismeréséül érdemrendek, érdemérmek és emlékérmek alapíthatók,

d) a beosztásba történő kinevezés és felmentés, az áthelyezés, a vezénylés, a kirendelés, az ellátás, a szabadság és a fegyelmi felelősség, a méltatlanság, továbbá a szolgálat egyéb szabályai a hatályos szabályoktól eltérően is megállapíthatók,

e) az előjárói érdekvédelem szabályait a megbecsülés, az anyagi támogatás, valamint a jogos érdekek elismerése és védelme érdekében kell megállapítani,

f) az illetmény a szolgálat sajátosságaira tekintettel a békeidőszak szabályaitól eltérően állapítható meg, egy részét pedig a hozzátartozónak kell folyósítani, vagy letétként kell kezelni,

g) a szolgálatot teljesítők ellátatlan hozzátartozóit valamint a szolgálatból sebesülés, baleset vagy megbetegedés miatt leszereltek hozzátartozóit a betegség időtartamára

családi segélyben kell részesíteni.

(2) A Honvédség és a rendvédelmi szervek tagjainak az (1) bekezdés szerinti szolgálat alatt szerzett jogosultsága és kedvezménye a megelőző védelmi helyzet, rendkívüli állapot vagy a szükségállapot megszűnését követően is érvényesíthető.

(3) Rendelet a Honvédség és a rendvédelmi szervek tagjainak a testülettel szemben fennálló anyagi felelősségéről szóló jogszabályoktól eltérően a szolgálatot teljesítőkre nézve kedvezőbb felelősségi és egyszerűsített káreljárási szabályokat állapíthat meg:

a) kártérítési kötelezettséget megállapítani csak a szolgálatot teljesítő által szándékosan vagy bűncselekménnyel okozott kár miatt lehet,

b) az a) ponton kívüli kár esetén csak a károkozóval és a károkozás tényállásával kapcsolatos adatokat kell jegyzőkönyvbe foglalni,

c) a káreljárás során elháríthatatlan külső oknak kell tekinteni az ellenség tevékenysége folytán bekövetkezett kárt és hiányt,

d) a szolgálat idején kártérítés nem hajtható végre.

A közigazgatásra, közrendre és közbiztonságra vonatkozó rendkívüli intézkedések

66. § (1) A polgármester és a jegyző hatáskörébe tartozó államigazgatási feladatot rendelet is megállapíthat.

(2) A települési önkormányzat képviselő-testületének, illetőleg a fővárosi, megyei közgyűlésnek a feladat- és hatáskörét a polgármester gyakorolja.

(3) A polgármester és a jegyző a honvédelmi igazgatási, valamint a rendkívüli intézkedésekből adódó feladatait a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester utasításai szerint látja el.

67. § (1) A közigazgatási eljárásra vonatkozó törvény rendelkezései közül rendelettel módosítható:

a) a bírósági felülvizsgálat alá nem tartozó eljárások köre,

b) a hatáskör és illetékesség megállapítása,

c) az eljáró közigazgatási szerv kijelölésének rendje,

d) a megkeresés szabálya,

e) az elintézési és egyéb határidő,

f) a képviselőlet rendje,

g) az elővezetés szabálya,

h) az eljárás felfüggesztése,

i) a jogorvoslat rendje,

j) a végrehajtás szabálya.

(2) A honvédelmi szabálysértések miatt rendeletben elzárás büntetés is megállapítható. Rendeletben más szabálysértési jogszabályok is módosíthatók.

68. § (1) Az újságíró, a tudósító és a sajtóterméket előállító (a továbbiakban együtt: tudósító) csak az arra feljogosított szervek, hivatalos szóvivő, a közszolgálati média által közölt adatokat használhatja fel tudósításához.

(2) A tudósító csak olyan tájékoztatón vagy hivatalos rendezvényen vehet részt, amelyre a rendező szervtől meghívást kapott.

(3) Elrendelhető a sajtótermékek és a tömegtájékoztatást szolgáló más közlemények előzetes ellenőrzése és a megjelenésük közzétételi engedélyhez kötése. A közzétételi

engedélyt a sajtóterméket ellenőrző katonai szerv adja ki.

(4) Elrendelhető a rádió, televízió és egyéb tömegkommunikációs intézmény helyiségeinek, stúdióinak, műsorszóró adóinak, berendezéseinek és létesítményeinek igénybevétele, használatra való átengedése vagy ezek használatának mellőzése.

(5) Elrendelhető a postai, az elektronikus hírközlési szolgáltatások szüneteltetése, korlátozása és ellenőrzése, továbbá a távközlési és informatikai hálózatok és berendezések igénybevétele, az elektronikus hírközlő berendezés használatra való átengedése, illetve használatának mellőzése.

(6) A nyomdák és más sokszorosításra alkalmas eszközök üzemeltetői szigorított biztonsági rendszabályok bevezetésére és megtartására kötelezhetők.

69. § (1) A közúti, vasúti, vízi és légi járművek forgalma a nap meghatározott tartamára, illetőleg meghatározott területére (útvonalra) korlátozható, illetve az ország egész területén vagy meghatározott részén ideiglenesen megtiltható.

(2) Elrendelhető a vasúti, közúti, vízi, légi szállítások biztosítása érdekében a javítókapacitások, valamint az állomások, kikötők, repülőterek, raktárak igénybevétele vagy használatának korlátozása, a közlekedési eszköz birtokosát terhelően közlekedési szolgáltatás teljesítése.

(3) A megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester a védelmi és a lakossági ellátási érdekekre tekintettel - a rendészetért felelős miniszter, a honvédelemért felelős miniszter, az illetékes ágazati miniszter hozzájárulásával - az (1) bekezdés alapján megállapított korlátozástól, illetőleg tilalomtól eltérően rendelkezhet.

70. § (1) Korlátozható, illetve megtiltható

a) a magyar állampolgárok külföldre utazása,

b) a külföldiek beutazása.

c) a külföldi személyekkel és szervezetekkel vagy intézményekkel való érintkezés és kapcsolattartás.

(2) Elrendelhető az ország területén élő nem magyar állampolgárok jelentkezési kötelezettsége, a tartózkodásukra vonatkozóan pedig külön szabályok vezethetők be.

(3) Elrendelhető

a) az ország meghatározott területén való tartózkodás korlátozása, illetve engedélyhez kötése,

b) hogy az ország meghatározott területére utazni, azon átutazni vagy onnan kiutazni csak engedéllyel szabad.

(4) Elrendelhető, hogy az ország meghatározott területét a lakosságnak a szükséges időtartamra el kell hagynia, egyben kijelölhető a kitelepített lakosság új tartózkodási helye. A lakosság elszállításáról a polgármester gondoskodik.

(5) Korlátozni lehet a lakosság utcán vagy más nyilvános helyen való tartózkodását (a továbbiakban: kijárási tilalom). A kijárási tilalmat és annak időtartamát a rádió, a televízió, a sajtótermék és hirdetmény útján, valamint a helyben szokásos módon a lakosság tudomására kell hozni.

(6) Közterületen tartandó rendezvényt, nyilvános gyűlést csak előzetes engedély alapján lehet tartani. A nyilvános rendezvény tartására vonatkozó engedély kiadása az illetékes rendőrfőkapitány hatáskörébe tartozik. A rendőrfőkapitány a nyilvános

rendezvény engedélyezése iránti kérelmet a védelmi érdekek sérelme esetén a tény közlését meghaladó egyéb indokolás nélkül elutasíthatja.

71. § (1) A nem honvédelmi és rendvédelmi célt szolgáló robbanóanyagok gyártása, forgalomba hozatala, vásárlása, szállítása, tárolása korlátozható, illetve engedélyhez köthető.

(2) Az ország egész területén vagy bármely részén

a) megtiltható a vadászat, valamint a vadász- és sportlövő fegyverek tartása, cseréje, fegyver és lőszer árusítása, vadászati és sportcélra történő behozatala, valamint a nem katonai célú lőterek használata,

b) elrendelhető a polgári felhasználású lőfegyverek beszolgáltatása, összegyűjtése és biztonságba helyezése.

72. § (1) Elrendelhető a folyamatos polgári védelmi szolgálat ellátása. Rendeletben állapíthatók meg a harci cselekmények hatása elleni védekezés szabályai. Ennek keretében meghatározhatók:

a) a felkészítésre, a lakosság riasztására, az óvóhelyekre és az épületekre vonatkozó szabályok,

b) a vasúti, közúti, vízi és légi járművek fényeinek, illetve a forgalmuk irányítására szolgáló fényforrások elsötétítésére vonatkozó követelmények,

c) a lakosság magatartására vonatkozó szabályok.

(2) A veszélyeztetett területekről - a megelőző polgári védelmi kiürítő intézkedés keretében - a honvédelmi, nemzetgazdasági és más szempontból fontos vagyontárgyak elszállítását biztonságba helyezésük végett el lehet rendelni. A vagyontárgyak elszállítását:

a) polgári védelmi indokból a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter,

b) egyéb fontos okból az illetékes ágazati miniszter,

c) a központi irányító szervekkel való összeköttetés megszakadása esetén a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester,

d) egyéb szükség esetén az illetékes katonai szervezet parancsnoka rendelheti el.

(3) A visszamaradó lakosság és a tovább termelő üzemek szükségleteinek kielégítésére biztosítani kell a megfelelő visszamaradó készletet, állatállományt, egészségügyi anyagokat és termelési készleteket. A visszamaradó készletek nagyságát a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester intézkedésének megfelelően a polgármester határozza meg.

(4) A befogadási területeket és az elszállítási útvonalakat a (2) bekezdésben megjelölt elrendelő határozza meg.

(5) A vagyontárgyak elszállításával, illetőleg biztonságba helyezésével kapcsolatos munkához szükséges munkaerő a honvédelmi munkakötelezettség alapján is igénybe vehető.

73. § Rendeletben szabályozható a diplomáciai mentességekkel és kiváltságokkal kapcsolatos nemzetközi szerződések egyes rendelkezéseinek alkalmazása során vagy viszonyosság alapján követendő eljárás.

Az igazságszolgáltatásra vonatkozó rendkívüli intézkedések

74. § (1) Rendeletben módosíthatók a büntetőeljárás, büntetés-végrehajtás, a polgári peres és nemperes eljárás, ezen belül a haltnak nyilvánítási és a halál tényének megállapításával kapcsolatos eljárás, a bírósági végrehajtás és a közjegyzői eljárás szabályai.

(2) Rendeletben új bíróságok és ügyészségek létesíthetők, a már működő bíróságok és ügyészségek összevonhatók, szétválaszthatók és megszüntethetők, illetékességi területük megváltoztatható.

(3) Rendelet eltérően állapíthatja meg a bírák és az ügyészek kinevezését és felmentését, a bírósági és ügyészségi vezetők kinevezési rendjét. A bírói és ügyészségi önkormányzati szervek működése felfüggeszhető. A bírót igazságszolgáltatási érdekből, bírói beosztásba, ideiglenesen más bírósághoz lehet kirendelni.

(4) Rendeletben megállapított esetben a helyi bírósági hatáskörbe tartozó kisebb jelentőségű bűncselekmények szabálysértésnek minősülnek. Rendeletben módosíthatók más büntető anyagi jogi rendelkezések is, így új bűncselekmények állapíthatók meg, egyes bűncselekmények büntetési tételei, tételkeretei módosíthatók, rendelet azonban új büntetési nemet nem állapíthat meg.

(5) A helyi bíróságok hatáskörébe tartozó ügyekben bírósági eljárásnak csak rendelet által meghatározott körben van helye. Rendeletben megállapított esetben a helyi bírósági hatáskörbe tartozó kisebb jelentőségű bűncselekmények miatt büntetőeljárás nem indítható és nem folytatható le.

(6) Rendeletben fel kell függeszteni a folyamatban levő eljárást:

a) azokban az ügyekben, amelyekben rendelet alapján bírósági eljárásnak nincs helye, és az elbírálásuk nem tartozik más szerv hatáskörébe,

b) ha a vádlott vagy a peres felek a hadkötelezettségüket teljesítik, vagy a per tárgya hadműveleti területen van,

c) ha a rendkívüli körülmények az eljárás lefolytatását nem teszik lehetővé.

(7) A felfüggesztés ideje alatt az elévülés nyugszik. Jogszabályban megállapított eljárási határidők felfüggesztés miatti elmulasztása nem járhat jogvesztéssel vagy egyéb joghátránnyal.

(8) A rendelet hatálybalépését megelőzően bírósági útra utalt olyan ügyekben, amelyekben bírósági eljárásnak nincs helye - és az ügy elbírálása nem tartozik más szerv hatáskörébe -, az elévülés nyugszik.

(9) A bíróság első fokon egyesbíróként jár el, kivéve azokat a polgári és büntetőügyeket, amelyeknek elbírálását a rendelet a bíróság tanácsának jogkörébe utalja. A bíróság első fokon hozott határozata ellen a rendeletben megállapított esetben lehet fellebbezést benyújtani.

75. § (1) Rendelet katonai bíróság felállítását írhatja elő. A katonai bíróság a hatáskörébe utalt büntetőügyekben általános hatáskörű elsőfokú bíróságként jár el.

(2) Rendelet a katonai büntetőeljárásra külön szabályokat állapíthat meg.

(3) Rendeletben megállapított esetben:

a) az ország egész területén vagy egy részén, illetve a katonai büntetőbíráskodás hatálya alá tartozó területen rögtönbíráskodás rendelhető el,

b) a rögtönbíráskodás hatálya kiterjeszhető a nemzet biztonságát, a Honvédség

készenléti állapotát, a függelmi viszonyokat és az állampolgárok életét sértő súlyos bűncselekményekre, valamint a háborús bűncselekményekre,

c) a rögtönbíráskodás hatálya alá tartozó bűncselekmények büntetési tétele életfogytig tartó vagy tíztől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés. Kivételes esetben a büntetési tétel csökkenthető.

(4) A rögtönbíráskodás bevezetését a sajtótermékben, rádióban, televízióban és egyéb, helyben szokásos módon közzé kell tenni.

(5) A rögtönbíráskodás a megyei, fővárosi és a katonai bíróságok hatáskörébe tartozik.

A gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségre vonatkozó rendkívüli intézkedések

76. § (1) A termelési, ellátási és szolgáltatási kötelezettségek biztosítása érdekében az igénybevételi hatóság a gazdasági tevékenységet folytató szolgáltatásra kötelezettek részére szerződéskötési kötelezettséget írhat elő. A szerződéskötési kötelezettség hatálya alá tartozó termékek és szolgáltatások körét rendelet határozza meg.

(2) Rendeletben az államháztartásra vonatkozó szabályoktól eltérő rendelkezések állapíthatók meg. Rendelet alapján a költségvetési fejezetek között átcsoportosítás hajtható végre, egyes kiadási előirányzatok felfüggeszthetők, a költségvetési törvényben nem szereplő kiadások teljesíthetők, és rendkívüli fizetési kötelezettség írható elő, az adók és illetékek mértéke módosítható, a mentességek megszüntethetők.

(3) Elrendelhető a deviza és valuta kötelező vételre felajánlása. A deviza és valuta kiutalása, átutalása vagy felhasználása engedélyhez köthető, illetve ideiglenesen felfüggeszthető, a mentességek megszüntethetők.

(4) A takaré- és nyereségetételekből, valamint az értékpapírok alapján történő kifizetések teljesítése korlátozható, illetve ideiglenesen felfüggeszthető.

(5) Rendeletben kötelezővé tehető a nemesfémek és nemesfémtárgyak vételre való felajánlása. Nemesfém forgalmazása engedélyhez köthető, illetve felfüggeszthető.

77. § (1) A külkereskedelmi tevékenység engedélyhez köthető, a kiadott engedély visszavonható, a korábban engedélyhez kötött áruk és szolgáltatások forgalma megtiltható. Egyes termékek behozatala vagy kivitele kötelezően előírható.

(2) Rendeletben tilalmat vagy egyéb korlátozó intézkedést lehet alkalmazni az olyan országgal szemben, amely magyar árut vagy járművet hátrányosabb elbírálásban részesít, mint más országból származó árut vagy járművet.

(3) Elrendelhető az ország védelme szempontjából fontos termékek, javak forgalmának korlátozása.

78. § (1) Rendeletben a honvédelmi munkakötelezettség körében kötött munkaerő-gazdálkodás vezethető be. Elrendelhető, hogy munkaviszonyt csak a kijelölt szerv közvetítésével lehet létesíteni.

(2) Az élet- és vagyonmentés érdekében elrendelhető a mentésre alkalmas bármely jármű, műszaki és földmunkagép igénybevétele. A lakosság védelmének biztosítása érdekében életvédelmi létesítmények, óvóhelyek kialakítása, építése rendelhető el.

(3) Halasztást nem tűrő esetben az igénybevételt határozattal elrendelheti a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester, a polgármester vagy az illetékes

katonai szervezet parancsnoka.

(4) Honvédelmi érdekből a már előírt szolgáltatásokon felül elrendelhető:

a) üzemi szolgáltatások teljesítése, ezen belül különösen termelő-, szállító-, forgalmazó- és ellátó tevékenység végzése, ha ezeket a szolgáltatásra kötelezett a rendes gazdasági tevékenysége során folytatja,

b) az üzemi szolgáltatások mellőzése, megszüntetése,

c) az ingó dolgok használatra, hasznosításra való átengedése,

d) gazdasági szakértői szervezetek közreműködése a szolgáltatásra kötelezettek tevékenységének szakszerű irányításában.

(5) A lakosság alapvető élelmiszerrel, ruházati és iparcikkokkal, valamint egyéb közszükségleti cikkekkel történő ellátása érdekében rendeleti úton jegy- vagy utalványrendszer vezethető be.

A megelőző védelmi helyzet bevezetésével összefüggő rendszabályok és intézkedések

79. § A Kormány külső fegyveres támadás veszélye esetén vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében az Alaptörvény 51. cikk (3) bekezdésének alkalmazása körében elrendelheti

a) a szövetséges államokkal egyeztetett és összehangolt információk, hivatalos állásfoglalások kötelező kiadását a közszolgálati műsorszórók részére,

b) az ország védelme szempontjából fontos termékek, energiahordozók, fogyasztási cikkek készletezését, forgalmuk szabályozását, illetve korlátozását,

c) a közigazgatás, a védelmi igazgatás, a Honvédség, a honvédelemben közreműködő szervek működése szempontjából fontos beosztások, munkakörök - egyszerűsített eljárásban történő - feltöltését, túlmunka végzését,

d) a közigazgatás, azon belül az államigazgatás egyes ágazatai fokozott védelmi, honvédelmi szakirányítását, az irányítási, vezetési rendszerek egyszerűsítését, a közigazgatási szervek munkarendjének, a hatósági eljárás - az ügyintézési határidők, hatáskör, illetékesség megváltoztatását, szakhatóságok közreműködési - szabályainak módosítását,

e) a frekvenciagazdálkodás és a műsorszórás terén korlátozó rendszabályok bevezetését, speciális üzemmódok előkészítését,

f) a polgári légi közlekedésben a katonai légiforgalmi irányítás bevezetését,

g) az ország védelme, a honvédelem szempontjából fontos, kritikus infrastruktúra védelmére a Honvédség, a rendvédelmi szervek erői és eszközei kirendelését,

h) a nemzetközi békét, illetve az ország biztonságát veszélyeztető államok, természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek érdekeltségeinek zárolását, tulajdonjoguk korlátozását,

i) speciális tartalékok képzését, az importból történő beszerzések felgyorsítását, exportkorlátozást, kereskedelmi kvóták bevezetését, a közbeszerzési eljárás felfüggesztését,

j) az ország területének hadművelati előkészítésére vonatkozó speciális feladatok végrehajtását, a megvalósításukra vonatkozó hatósági előírásoktól történő eltérést,

k) speciális terrorelhárító intézkedések bevezetését,

l) az államhatár forgalma ellenőrzésének nemzetközi előírásoktól és egyezményektől eltérő szigorítását,

- m)* az állampolgárokat is érintő riasztási fokozatok alkalmazását,
- n)* a közintézményekben és a közforgalmú helyekre különleges beléptető eljárások és technikai ellenőrzések alkalmazását,
- o)* a közigazgatás, a Honvédség, a védelemben közreműködő szervek telephelyeire, épületeibe, létesítményeibe a személyek vagy a gépjárművek beléptetési szabályainak szigorítását, feltételhez kötését vagy megtiltását, a megközelítési útvonalaik kiürítését, a közforgalmuk korlátozását vagy elterelését,
- p)* a fenti objektumokban, illetve megközelítési útvonalukon közlekedők ruházata, gépjárművei átkutatását, ismeretlen eredetű, őrizetlenül hagyott dolgok felkutatását, megsemmisítését,
- r)* a levél-, csomag- és postaforgalom fokozott ellenőrzését.

NEGYEDIK RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

X. Fejezet

A TÖRVÉNY HATÁLYBALÉPÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA

- 80. §** (1) Ez a törvény 2012. január 1-jén lép hatályba.
 (2) Hatályát veszti a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény.

Értelmező rendelkezések

- 81. §** A honvédelmet érintő törvények alkalmazásában
- a) alkalmazás:* a fegyveres erő rendeltetésszerű használata, harctevékenység,
 - b) államhatár átlépése:* az alakulatok Magyarország területére történő belépése, az országból való kilépése, valamint az átvonulás,
 - c) állomásozás:* a Honvédség szervezeteinek átvonulásához szükséges időt, illetve a gyakorlat és hozzá kapcsolódó államhatár-átlépés időtartamát meghaladó tartós külföldi, illetve külföldi fegyveres erők esetében magyarországi jelenlét,
 - d) befogadó nemzeti támogatás:* az ország, a Honvédség és a honvédelemben részt vevő más szervek által, külföldi fegyveres erőknek az ország területén tartózkodásuk vagy azon átvonulásuk során nyújtott egyoldalúan vállalt, illetőleg nemzetközi szerződéseken és azok végrehajtási megállapodásain alapuló támogatás,
 - e) békefenntartás:* a Honvédség nem alkalmazás körébe tartozó, a szemben álló felek hozzájárulásával történő tevékenysége, amelynek célja a felek megállapodása végrehajtásának elősegítése, valamint közreműködés a lakosság biztonságos életfeltételeinek helyreállításában,
 - f) honvédelmi érdek:* az ország biztonságát, katonai védelmi képességét meghatározó módon befolyásoló körülmények összessége, ideértve különösen az alkotmányos rend védelméhez, a függetlenség elleni támadó szándékú törekvések, a szuverenitást és területi integritást sértő vagy veszélyeztető törekvések elhárításához a szövetségi kötelezettségek teljesítéséhez, a szövetségi és honi védelmi infrastruktúra

működésének, fejlesztésének biztosításához, fűződő érdekeket,

g) *Honvédség rendszeresített fegyverzete*: a Honvédségnél rendszeresített valamennyi lőfegyver és minden olyan egyéb harceszköz - tekintet nélkül műszaki jellemzőire és alkalmazási módjára -, amely alkalmas a szemben álló erők és eszközök leküzdésére.

h) *humanitárius művelet*: a fogadó ország beleegyezésével a Honvédség érdemi közreműködésével folytatott segítő tevékenység, amely a fegyveres konfliktus, a természeti, vagy civilizációs katasztrófa által okozott olyan helyzet elhárítására és következményeinek csökkentésére irányul, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, alapvető ellátását, a természeti környezetet súlyos mértékben veszélyezteti, károsítja,

i) *külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenység*: a Honvédség részvétele a szemben álló felek fegyveres összeütközése miatt veszélyeztetett területen, a polgári lakosok élete, testi épsége, egészsége, az életfenntartáshoz szükséges alapvető javak biztosítása érdekében,

j) *műveleti terület*: az a földrajzi terület és a felette levő légtér, ahol a szemben álló felek konkrét fegyveres cselekményei megvalósulnak, vagy ennek veszélye fennáll, illetve a szemben álló felek fegyveres összeütközése miatt veszélyeztetett terület,

k) *ország területéről induló külföldi alkalmazás*: külföldi fegyveres erők olyan alkalmazása, melynek indítása az ország területéről befogadó nemzeti támogatás mellett, nem az átvonulás technikai részecselekményeként történik,

l) *NATO Biztonsági Beruházási Programja*: azon katonai célú beruházások, fejlesztések összessége, amelyeket a NATO védelmi képességének megőrzése vagy fokozása érdekében tervez és – a jogszabályban meghatározott bírságok kivételével – közterhektől mentesen valósít meg,

m) *NATO Válságreakálási Rendszer*: a NATO készségi és tervezési rendje a különböző fokozatú válságkezelési és szükség esetén kollektív védelmi feladatok előkészítése érdekében,

n) *potenciális hadköteles*: a hadkötelezettség alá tartozó, ki nem képzett tartalékos,

o) *rendvédelmi szerv*: a rendőrség, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, a polgári védelem, a büntetés-végrehajtási szervezet, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

p) *szakirányítás*: az arra jogosultnak a Honvédség alaprendeltetés szerinti működésének biztosítása érdekében, az irányítás rendszerében az irányított szervezetek szaktevékenységére meghatározó befolyást eredményező, a szolgálati előjárói jogkörtől független tevékenysége,

q) *szövetséges fegyveres erők*: a kölcsönös katonai segítségnyújtás kötelezettségét tartalmazó hatályos nemzetközi szerződés szerint a Magyarországgal szövetséges államok fegyveres erői, valamint az e szerződés alapján létrehozott közös katonai szervezetek,

r) *szövetségi légtér*: több szövetséges állam légtérét békében is átfedő, védelmi célú, légtér-szuverenitási felségjog-érvényesítési terület.

82. § Illetékmentes

a) az e törvény, valamint a végrehajtására kiadott jogszabály alapján indított államigazgatási és bírósági eljárás,

b) az olyan közokirat, amelyet e törvény alkalmazásával hatósági igazolás céljára állítanak ki.

Felhatalmazás

83. § (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben állapítsa meg

a) a honvédelemért felelős miniszternek a honvédelem ágazati irányításával, valamint a Honvédség irányításával és vezetésével kapcsolatos feladatait, a szakirányítási és a vezetési tevékenységet ellátó vezetők feladatkörét,

b) a NATO Válságreagálási Rendszerrel összhangban álló nemzeti intézkedési rendszer rendeltetését, feladatait, eljárási rendjét, a közreműködők kötelezettségeit,

c) légitámadás esetére a légiriasztási rendszer szabályait,

d) a miniszterek honvédelmi igazgatási feladatait,

e) a helyi védelmi igazgatási szervek szakmai felügyeleti, ellenőrzési rendszerét és rendjét, továbbá a katonai igazgatás területi szervei illetékességi területeit,

f) a Honvédelmi Tanács és a Kormány speciális működési feltételeinek biztosítását szolgáló szabályokat,

g) a magyarországi székhelyű gazdálkodó szervezeteknek a NATO Biztonsági Beruházási Programja keretében kiírásra kerülő pályázatokon való részvételi jogosultsága feltételeit, a jogosultság megszerzésével kapcsolatos eljárás szabályait és az eljáró szervezetet, valamint a NATO vonatkozó szabályanyagának figyelembevételével a Magyarország területén kivitelezendő Biztonsági Beruházási Programok megvalósításában közreműködő belföldi és külföldi székhelyű gazdálkodó szervezetek kiválasztásának módját,

h) a befogadó nemzeti támogatás részletes kormányzati feladatait,

i) a nemzetgazdaság védelmi felkészítése és mozgósítása (erőforrásainak védelmi célú igénybevétele) feladatai végrehajtásának szabályait,

j) a Honvédség feladatainak ellátásával összefüggő nemzetközi kártérítési ügyekkel kapcsolatos eljárás részletes szabályait,

k) a hadkötelezettség teljesítésével összefüggő egyes költségek megtérítésének és a díjazások folyósításának szabályait,

l) a Honvédség által védendő létesítmények, valamint a Szent Korona és a hozzá tartozó egyes jelvények őrzésére vonatkozó szabályokat,

m) a gazdasági-anyagi szolgáltatások teljesítése és a kártalanítással összefüggő eljárás részletes szabályait,

n) az önkéntes tartalékos rendszer munkáltatói ösztönző-kompenzációs elemének részletes szabályait.

(2) Felhatalmazást kap a honvédelemért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza

a) rendkívüli állapotban és megelőző védelmi helyzetben a hadkötelesek katonai szolgálatra behívásának, katonai szolgálatának és leszerelésének rendjét,

b) a fegyver nélküli katonai szolgálat teljesítésének engedélyezéséhez szükséges formanyomtatványokat,

c) a katonai futárszolgálat feladatait,

d) a Szolgálati Szabályzat részeként

da) a szolgálati tevékenység, a készenléti és szolgálati rendszer működéseinek részleteit,

db) az önkéntes tartalékos őrzésvédelmi és a katonai rendészeti tevékenység teljesítését,

dc) a kényszerítő eszköz alkalmazásának, illetve az alkalmazás kivizsgálásának részletes szabályait,

e) a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium, a honvédelemért felelős miniszter közvetlen alárendeltségébe, irányítása, fenntartói irányítása és felügyelete alá tartozó, valamint a Honvédség hadrendje szerinti szervezetek jogi képviselőinek és jogi képviselő felügyelőinek rendjét,

f) a Honvédség személyi állományának élet-, szolgálati, és munkakörülményeivel összefüggő juttatásainak, ideértve az egyes szociális juttatások, a laktanyai elhelyezés, és a lakhatást célzó ellátás jogosultjainak körét, feltételeit és rendjét,

g) a NATO-NYEU központi nyilvántartó, a NATO-NYEU központi rejtjel elosztó hatóság működési rendjét, valamint a nyilvántartó rendszer működéséhez szükséges általános követelményeket és eljárásokat,

h) a meg nem térülő károk leírással és törléssel történő rendezésének és nyilvántartásának sajátos szabályait,

i) az egészségügyért felelős miniszterrel egyetértésben a Honvédség munkakörei, beosztásai betöltésével összefüggésben az alkalmassági vizsgálatra, annak elrendelésére, véleményezésére vonatkozó szabályokat, valamint az eljárás rendjét,

j) honvédelmi ágazatban dolgozók igazolványának fajtáit, az igazolványok kezelését és kiadását,

k) a behívásra tervezhető létszámot, a katonai szolgálat időtartamát, a katonai szolgálatra való behívás időpontját,

l) az egészségügyért felelős miniszter egyetértésével a hadkötelesek katonai szolgálatra való alkalmassága elbírálásának, felülvizsgálatának rendjét,

m) a külföldi katonai szolgálat esetén a rangidős nemzeti képviselőt megillető jogköröket,

n) a szövetségi és honi védelmi infrastruktúra működésének biztosítása, fejlesztése érdekében a honvédelmi és katonai célú építmények, ingatlanok működési és védőterületei kijelölését.

(3) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy a honvédelemért felelős miniszterrel egyetértésben, rendeletben határozza meg ágazata honvédelmi feladatait.

Általános indokolás

1. Magyarország történetében a honvédelem ügye mindvégig a nemzet, az ország, az állam fennmaradásának kulcskérdése volt.

A honvédelem modern értelemben vett jogi szabályozásának történetét a nemzeti őrseregről szóló 1848. évi XXI. törvénycikktől számítjuk. E folyamat egyik jelentős alkotása az 1939. évi II. törvénycikk, amely kisebb módosításokkal egészen 1960-ig hatályban volt. Az 1960. évi IV. törvénnyel a hadsereget az MSZMP Politikai Bizottsága mint legfőbb vezető szerv, s a párt első embere mint főparancsnok alá rendelték anélkül, hogy ezt ténylegesen kodifikálták volna.

Az 1970-es években a haderő fejlesztése, a gazdasági és politikai változások, továbbá a nemzetközi enyhülés folyamatának együttes hatása vezetett az 1976. évi I. törvény megalkotásához. A részletkérdésekben történt - többségükben pozitív irányú - változások azonban nem érintették a legalapvetőbb koncepcionális kérdéseket. Ennélfogva változatlanul fennmaradt a hadsereg közvetlen pártirányítása, továbbá a megszálló szovjet hatalom érdekeit tükröző, s általa vezetett, támadó doktrínájú katonai szövetségi rendszer igényeinek feltétlen kiszolgálása.

A rendszerváltoztatással párhuzamosan a honvédelem intézményrendszerében is - ezen belül elsősorban a hadseregben - alapvető változtatásokra került sor, amelyek többsége a törvény módosítását is igényelte. Az említett változások közül ki kell emelni a rendszerváltozás előtti kormányzat egyik utolsó lépéseként a Magyar Néphadsereg Parancsnokságának létrehozását, amely együtt járt az akkori Honvédelmi Minisztérium átszervezésével és létszámának jelentős csökkenésével.

A Magyar Köztársaság - a szovjet csapatok kivonulása után - visszanyerte teljes függetlenségét; szuverén állammá vált. Ezzel összhangban, valamint a megváltozott társadalmi, politikai és gazdasági viszonyoknak megfelelően kellett kialakítani a honvédelem rendszerét.

2. A szuverén államiság, a plurális demokrácia, a jogállamiság és a piacgazdaság kialakítása igényelte a társadalom és a nemzetgazdaság alapvető viszonyaira vonatkozó szabályozások módosítását, illetőleg újak megalkotását. Ezek sorába tartozott a honvédelemről szóló - többpárti konszenzussal kialakított - 1993. évi CX. törvény (a továbbiakban: Hvt1.) elfogadása. A Hvt1. állami ügyként kezelve meghatározta többek között a honvédelem célját, a fegyveres erők irányítását, vezetését, a fegyveres erők feladatait, a honvédelmi feladatok ellátásának rendjét, különös tekintettel a hadkötelezettség teljesítésére vonatkozó rendelkezéseket, továbbá külön részben a rendkívüli intézkedésekkel kapcsolatos szabályokat.

A Hvt1. hatálybalépése óta számos alkalommal módosításra került. Ezek közül kiemelendő a szolgálati törvények elfogadásával, a NATO-csatlakozással, a 12-ről 9 hónapos, illetve a 9-ről 6 hónapos sorkatonai szolgálatra történő átállással, a Magyar Honvédség vezetési és irányítási rendszerének korszerűsítésével (a Honvéd Vezérkar integrálása a Honvédelmi Minisztériumba) kapcsolatos módosítások.

2002-ben az akkori Kormány programjában célul tűzte ki a hadkötelezettség béke idején történő megszüntetését és az ehhez kapcsolódó honvédelmi intézményrendszer átalakítását azzal, hogy ha a haza veszélybe kerül, minden arra kötelezett honfitársunknak a honvédelem szolgálatába kell állnia. Elfogadásával a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2004. évi CV. törvény (a

továbbiakban: Hvt2.) az állampolgárokat terhelő katonai szolgálati és az ehhez kapcsolódó számos részkötelezettséget szüntetett meg béke idejére. Ebben az időszakban az eredeti elképzelés szerint az ország biztonságát és a nemzetközi katonai kötelezettség teljesítését a reguláris haderőt felváltó professzionális honvédség garantálta volna. Az elmúlt több mint fél évtized alatt a haderő a törvény szerinti követelményeknek megfelelően átalakult, ugyanakkor felszínre kerültek a hadkötelezettség békeidőszaki hiányának problémái is, amely elsősorban a Magyar Honvédség kiegészítését biztosítandó kiképzett tartalékos erő fogyó aránya jelez.

3. *A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló törvényjavaslat* (a továbbiakban: Javaslat) a Hvt1. és Hvt2. rendszerének fenntartható elemeit igazítja Magyarország 2012. január 1-jén hatályba lépő Alaptörvényéhez azzal, hogy a korábbiaknál szűkebb körben tartja fenn a sarkalatos törvényi szabályozást. Ennek megfelelően különösen a honvédelmi adatkezelés, valamint a tényleges állományú katonák szolgálatteljesítésének tárgyköre külön törvényekben kerül szabályozásra. A hivatkozott két kapcsolódó törvényi szabályozás hatályba lépésének tervezett időpontja is 2012. január 1.

Az Alkotmányt felváltó új Alaptörvény a haza védelme tárgykörében a XXXI. cikk szerinti kötelezettség körében fenntartja továbbra is a békeidőszaki önkéntességen alapuló haderő koncepcióját, azonban megjelöli, hogy annak részeként Magyarország önkéntes honvédelmi tartalékos rendszert is fenntart. A katonai szolgálati kötelezettség, amely formái szerint fegyveres, vagy lelkiismereti ok miatt fegyvertelen katonai szolgálat teljesítését jelenti, csak rendkívüli állapotban, vagy az Országgyűlés döntése szerint már megelőző védelmi helyzetben lehetséges teljesíteni a jövőben is.

A Javaslat az Alaptörvény T) cikk (1) bekezdésében, a XXXI. cikk (3) bekezdésében, a 45. cikk (5) bekezdésében, valamint az 54. cikk (4) bekezdésében kapott felhatalmazások alapján részletesen szabályozza a hadkötelezettség rendszerét és elemeit, a Magyar Honvédség működésére, irányítására és vezetésére vonatkozó alapvető szabályokat, illetve a rendkívüli jogrend intézményeit. E tárgykörökben – a jogalkotás általános szabályaira tekintettel – a Javaslat mellőzi az Alaptörvény rendelkezéseinek ismétlését, csak az azokhoz kapcsolódó rendelkezéseket tartalmazza. Az önkéntes tartalékos rendszer fenntartásának Alaptörvény szerinti kötelezettség teljesítése jogi kereteinek kialakítása a fegyver nélküli katonai szolgálat, mint új szolgálati teljesítési forma megjelenítése a polgári védelmi kötelezettség kettős célú teljesítése és az Alaptörvényből fakadó egyéb pontosítások igénye, valamint Honvédség működéséből fakadó tapasztalatok azt indokolják, hogy az Alaptörvény sarkalatos törvényi felhatalmazásainak egy új törvény előterjesztésével tegyen eleget a Kormány.

A Javaslat négy részből és 10 fejezetből áll. Az első rész 3 fejezetben a honvédelem alapjait, a második rész öt fejezetben a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) működését, a harmadik rész egy fejezetben a rendkívüli intézkedéseket, a negyedik rész pedig egy fejezetben a záró rendelkezéseket tartalmazza.

Részletes indokolás

ELSŐ RÉSZ

A HONVÉDELEM ALAPJAI

I. Fejezet

A HONVÉDELMI KÉPESSÉG BIZTOSÍTÉKAI, A HONVÉDELMI KÖTELEZETTSÉGEK ÉS A HONVÉDELEMBEN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEK

Az 1. §-hoz

A Javaslat 1. §-a alapelveként rögzíti, hogy a honvédelem nemcsak a Honvédség, hanem az egész nemzet ügye (nemzetben ebben az összefüggésben az ország lakosságát kell érteni). Az Észak-atlanti Szerződéshez, valamint az Európai Unióhoz való csatlakozásunk következményeként az ország egyéni védelmi képességének fenntartása és fejlesztése mellett a törvény kifejezésre juttatja a Washingtoni Szerződés szerinti kollektív védelmi képesség fenntartását és fejlesztését, továbbá az Európai Unió tagállamainak és azok fegyveres erőinek együttműködését is. Ezek vonatkozásában a törvény kifejezi, hogy a Magyarország nemzeti és szövetségi védelmi képességének fenntartásában saját erejére: a nemzetgazdaság erőforrásaira, a Honvédség felkészültségére, valamint az állampolgároknak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erők együttműködésére és segítségnyújtására épít.

Szintén alapvető tétel, hogy a honvédelmi kötelezettség teljesítése az érintettek számára békében nem okozhat aránytalan megterhelést vagy hátrányt. Figyelemmel arra, hogy e törvény alapján valósul meg egyrészt a honvédelemre való felkészülés, másrészt maga a honvédelem, tehát a haza fegyveres védelme, az időbeli hatály mind béke, mind a rendkívüli jogrend időszakaira kiterjed, így időbeli hatály megállapítása szükségeltelen volt.

A 2-4. §-hoz

A honvédelmi kötelezettségek rendszerében kiemelkedő elem, hogy e kötelezettségek rendszerét az Alaptörvény XXXI. cikke határozza meg, továbbá a hadkötelezettség békeidőszakban nem terheli az állampolgárokat, annak bevezetésére a megelőző védelmi helyzet, illetve rendkívüli állapot kihirdetését követően kerül sor. A hadkötelezettség bevezetése rendkívüli állapot idején automatikus, míg megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés külön – általános szabályok szerinti feles többséget igénylő – döntésétől függ.

Az Alaptörvény XXXI. Cikkének (3) bekezdése a Magyarország területén lakóhellyel rendelkező nagykorú férfi magyar állampolgárok rendkívüli állapot, valamint - az Országgyűlés döntése alapján - megelőző védelmi helyzet idején katonai kötelezettséget teljesítenek, amelynek lelkiismereti okból választható alternatívája a fegyver nélküli katonai szolgálat. Emellett fennmarad továbbra is honvédelmi kötelezettségként a polgári védelmi kötelezettség és a honvédelmi munkakötelezettség. Mivel a fenti kötelezettségek mindegyike csak személyesen, más által történő helyettesítés kizárásával teljesíthető, a személyes honvédelmi kötelezettségek gyűjtőfogalma körébe vonhatók.

Mind a természetes személyek - beleértve a külföldieket is -, mind a jogi személyek

és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek gazdasági és anyagi szolgáltatásra kötelezhetők az Alaptörvény XXXI. Cikkének (6) bekezdése alapján honvédelmi és katasztrófavédelmi célból, amelyek közül a Javaslat a honvédelmi esetkört szabályozza. E kötelezettségek közös jellemzője, hogy a kötelezett - aki a szolgáltatás tárgyával tulajdonosi vagy birtokosi viszonyban van - vagyoni viszonyait érintik, ezért vagyoni szolgáltatásként foglalhatók össze. E szolgáltatások a személyes honvédelmi kötelezettségek teljesítését nem befolyásolják.

A gazdasági és anyagi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozás valamennyi gazdasági területre kiterjedően biztosítja mind a felkészülés időszakában, mind a rendkívüli jogrendben a védelem gazdasági szükségleteinek kielégítéséhez szükséges jogi feltételeket.

A törvény a gazdasági és anyagi szolgáltatás fogalmi körébe vonja a termelő, a szolgáltató és kereskedelmi tevékenységet, továbbá a tartalékképzést és -kezelést. A Javaslatban szereplő gazdasági és anyagi szolgáltatásokat a törvény részletezi, amelyek kiterjednek:

- meghatározott gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére vagy a szolgáltatás igénybevételének tűrésére;
- valamely tevékenységtől való tartózkodásra;
- a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges előkészületi tevékenységekre;
- az igénybevétel tervezéséhez szükséges adatok közlésére.

Mindezek alapján már békeidőszakban biztosítható a honvédelmi feladatokra való felkészülés (a tervezés, az ingó és ingatlan dolgok lebiztosítása, a szolgáltatásokra való kijelölés stb.), továbbá a befogadó nemzeti támogatással összefüggésben jelentkező infrastrukturális jellegű szövetségi feladatok teljesítése.

Az Alaptörvény szerint a hadkötelezettség teljesítésére csak a megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot időszakában kerülhet sor. Bevezetése esetén minden magyar állampolgárságú nagykorú férfire kiterjed, feltéve, ha az ország területén lakóhellyel rendelkezik. A hadkötelezettség alsó korhatárát ugyan a nagykorúsághoz köti az Alaptörvény, azonban – a gyermekkatonaság tilalmával összefüggő nemzetközi egyezményekre tekintettel – nem mellőzhető a 18. életév alatti nagykorúsági esetek kizárása. A felső korhatárt a Javaslat a katonai előképzettség szerint differenciáltan határozza meg.

A Javaslat meghatározza a hadkötelezettség részkötelezettségeit, amelyek közül a tájékoztatási, bejelentési, megjelenési kötelezettség részletes szabályozását a külön honvédelmi adatkezelési törvény szabályozási körébe utalja.

Az 5-6. §-hoz

A szolgálati kötelezettség a hadkötelezettség legfontosabb részkötelezettsége. A törvény rögzíti, hogy a szolgálati kötelezettség keretében a hadköteles fegyveres katonai szolgálatot teljesít, amelynek helyszíne a Honvédség valamely szervezeti egysége, vagy pedig engedély alapján a kijelölt katonai szervezetnél fegyver nélküli katonai szolgálatot, amelyhez speciális eskü is járul. A hadkötelesek kiképzése, felkészítése a nemzeti és a szövetségi védelmi feladatok végrehajtása érdekében szükséges. A szolgálat időtartama megelőző védelmi helyzetben legfeljebb 12 hónap,

míg a rendkívüli állapot (háború) időszakában a szabályozás nem tartalmaz korlátot.

A Javaslat rendelkezik a katonai szolgálatra való behívás és bevonulás alapvető kérdéseiről.

A törvény meghatározza a be nem hívható hadkötelesek körét, e tekintetben teljes körű felsorolást tartalmaz. Az esetek többségében a behívási tilalom előírása (pl. alkalmatlanság) magától értetődő. Más esetekben meghatározott, társadalmilag elismert érdek érvényesítését biztosítja. Ilyen érdek miatt nem hívhatók be pl. a 3 vagy ennél több gyermekesek, azok, akiknek házastársa katonai szolgálatot teljesít, akik európai parlamenti, országgyűlési és helyi, illetve kisebbségi önkormányzati képviselőjelöltek, illetőleg megválasztott képviselők, a polgári munkakörükben meghagyott hadkötelesek. E felsorolás egyrészt a hadkötelezettség általánosságának pozitív diszkrimináció általi indokolt feloldását, másrészt az alapjogi arányosság követelményét jeleníti meg. Mindez nem jelenti azt, hogy a behívás alól ki nem zárt teljes állományt be is kell hívni katonai szolgálatra.

A Javaslat külön mentesíti a hadkötelezettség alól azokat, akik kérelmük alapján a Hvt2. hatálybalépését megelőzően a polgári szolgálat teljes időtartamát teljesítették.

A 7-8. §-hoz

A katonai szolgálati kötelezettség megelőző védelmi helyzetre, valamint rendkívüli állapotra vonatkozására figyelemmel, a Javaslat a katonai szolgálat félbeszakításának okait szűk körben határozza meg, így arra kizárólag a hadköteles katona egészségi állapota, családfenntartói kötelezettsége miatt, valamint előzetes letartóztatása elrendelése esetén kerülhet sor.

A törvény fenntartja azt a lehetőséget, hogy a családfenntartói okból a szolgálat félbeszakítása iránt az eltartásra szoruló hozzátartozó is nyújthasson be kérelmet. Ezt a kérelmet azonban - célszerűségi okból - neki is annál a katonai szervezetnél kell előterjeszteni, amelynek állományában a katona szolgálatot teljesít. Figyelemmel arra, hogy a katonai szolgálat félbeszakítására e törvényben meghatározott esetek fennállása esetén, a katonai büntetőeljárásban elrendelt előzetes letartóztatás kivételével mérlegelés nélkül kerül sor, a félbeszakítással kapcsolatos döntést a törvény az állományilletékes parancsnok hatáskörébe utalja.

A honvédelem érdekét biztosító szabály, hogy a honvédelmi igazgatás területi szerve a szolgálat félbeszakítását megszüntetheti, ha annak oka megszűnik, vagy a hadköteles a családfenntartói kötelezettségét önhibájából nem teljesíti.

A Javaslat rögzíti a katonai szolgálattól történő leszerelés alapvető kérdéseit is.

A 9-10. §-hoz

A Javaslat részletezi a fegyver nélküli szolgálat Alaptörvényben biztosított lehetőségének alapvető törvényi garanciáit az engedélyezési eljárástól a szolgálatteljesítésig. Alapvető jelentőségű a szolgálat rendkívüli állapothoz és megelőző védelmi helyzethez kötése, az engedélyezési eljárás gyorsított rendje és a lelkiismereti ok fogalmának tág kezelése.

A 11. §-hoz

A személyes jellegű honvédelmi kötelezettségek keretében a Javaslat az Alaptörvény szerinti célok közül a honvédelmi érdekű polgári védelmi kötelezettség célja kerül konkretizálásra.

A 12. §-hoz

A honvédelmi munkakötelezettségről szóló rendelkezés - a polgári védelmi kötelezettséghez hasonlóan - csak az alapvető és az állampolgárokat érintő garanciális rendelkezéseket tartalmazza. Az Alaptörvény XXXI. cikk (4) bekezdése szerint e kötelezettséget csak rendkívüli állapot idején lehet elrendelni.

A Javaslat – a szolgálati kötelezettségre is tekintettel – pontosítja a kötelezettség felső korhatárát. Időtartama szerint e kötelezettség lehet tartós vagy időleges, jellege szerint pedig a kötelezettek egyaránt igénybe vehetők fizikai vagy szellemi munkára.

A honvédelmi munkakötelezettség alóli mentességi okokat is meghatározza a Javaslat. Tételesen felsorolja azokat a személyes akadályozó tényezőket, amelyek miatt az e körbe tartozó állampolgárok (elsősorban anyák) nem tudják e kötelezettségüket teljesíteni. A Javaslat a honvédelmi munkakötelezettséget nem terjeszti ki a Honvédség és a rendvédelmi szervek személyi állományára. E személyek ugyanis a rendkívüli állapotban a kiemelkedően fontossá váló rendeltetésszerű feladatokat teljesítik.

A 13-17. §-hoz

A honvédelmi feladatok szükségessé teszik a Honvédség és a rendvédelmi szervek, az állami anyagi tartalékok mellett az ország összes erőforrásának honvédelmi célokra való igénybevételét.

A Javaslat ennek megvalósítása érdekében az ország területén életvitelszerűen tartózkodó természetes személyek, továbbá az ott működő jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek terhére különböző gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségeket állapít meg. Ezeket a Javaslat szolgáltatásoknak nevezi.

A Javaslat amellet, hogy általánosságban rögzíti a szolgáltatás teljesítésének kötelezettségét, meghatározza azokat a társadalmilag kiemelt célokat, amelyeket a szolgáltatások teljesítésével biztosítani kell.

Az alkotmányossági követelmények szem előtt tartásával a Javaslat a jogállamiság és a piacgazdaság viszonyaihoz igazodva meghatározza az elrendelhető szolgáltatások körét. Így a szolgáltatási kötelezettség keretében elrendelhető többek között ingó és ingatlan dolgok igénybevétele, igénybevételre alkalmas állapotban tartása, anyagi eszközökből tartalékok és készletek képzése, szolgáltatások teljesítésével kapcsolatos előkészületi tevékenység végzése.

A mentességi szabályok és a mentesítettek körének meghatározásával a Javaslat elősegíti a társadalmi-politikai intézményrendszer zavartalan működését, illetve a lakosság alapellátásához nélkülözhetetlen közellátási, közszolgáltatási funkciók fenntartását.

A Javaslat meghatározza a szolgáltatások igénybevételére jogosult szerveket, az ún. igénybevételi hatóságokat és az igénybevételnél érvényesítendő szempontokat. A szolgáltatási kötelezettséget:

- az egész ország területén a Kormány vagy felhatalmazása alapján a feladatkörrel

rendelkező miniszter,

- illetékességi területén a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester, valamint polgármester, továbbá törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén a katonai igazgatás területi szervének vezetője.

- rendkívüli vagy szükségállapot esetén, ha szükséges, a felsoroltakon kívül az illetékes katonai szervezet parancsnoka rendelheti el.

Részletesen meghatározza a Javaslat a különböző igénybevételi hatóságok szabályozási feladatait és az igénybevétel elrendelésével kapcsolatban azok ágazati és helyi hatáskörét is.

Tekintettel arra, hogy a szolgáltatási kötelezettségeket és az azok igénybevételének elrendelésével kapcsolatos jogköröket a Javaslat - garanciális okból - tételesen felsorolja, azt is biztosítja, hogy a szolgáltatásra kötelezettek ezen túl más szolgáltatásra kötelezni nem lehet.

A Javaslat abból az alapelvből indul ki, hogy a honvédelmi kötelezettség teljesítése miatt a szolgáltatásra kötelezettek nem kerülhetnek hátrányosabb helyzetbe, mint a szolgáltatás tárgyával nem rendelkezők. Ezért előírja, hogy meghatározott esetek (pl. ellenség által okozott kár) kivételével a szolgáltatással kapcsolatban az államot kártalanítási kötelezettség terheli.

A kártalanítási eljárás lefolytatására a szolgáltatást elrendelő igénybevételi hatóság jogosult és kötelezett. A Javaslat meghatározza a másodfokú döntéssel rendelkező hatóságot is. A másodfokú döntés ellen, illetőleg azon döntések ellen, ahol a törvény a fellebbezést kizárja, bírósághoz lehet keresetet benyújtani. A Javaslat azt is előírja azonban, hogy a honvédelmi érdekek megóvása érdekében a jogorvoslatnak az igénybevételt elrendelő határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya.

A 18. §-hoz

A honvédelem nemzeti ügy, ezért a Javaslat a honvédelem irányító szervei és a Honvédség feladatai mellett meghatározza a honvédelemben érintett más szervek feladatait is. Ezeket két nagy csoportba foglalja.

Egyik csoportba a rendvédelmi szervek tartoznak, amelyek – a korábbi fogalom felülvizsgálatával – az értelmező rendelkezések között kerülnek meghatározásra. A rendvédelmi szervek a rájuk vonatkozó külön jogszabályokban meghatározott feladataik mellett működnek közre egyes honvédelmi, különösen a hátszágvédelmi feladatok végrehajtásában.

A honvédelemben érintett szervek másik nagy csoportját a polgári hatóságok, intézetek, intézmények, vállalatok és más szervek alkotják. A Javaslat tételesen meghatározza a honvédelmi feladatköröket, ahol e szervek részt vesznek a honvédelmi feladatok ellátásában.

Mindkét szervcsoportra vonatkozóan a részletes feladatokat és az azokhoz kapcsolódó hatásköröket a Kormány, illetőleg a tevékenységi kör szerint illetékes miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértésben állapítja meg.

A 18. § további rendelkezései szerint vehetnek részt a honvédelmi feladatok megvalósításában a társadalmi szervezetek, együttműködve a helyi védelmi igazgatás szerveivel. E szervezetek autonómiájuk érintetlenül hagyásával, önkéntesség alapján elsősorban az országvédelem jelentőségének tudatosításával, a társadalom szerveinek és az állampolgároknak erre történő mozgósítása elősegítésével kapcsolatos

feladatokban működhetnek eredményesen közre, mivel átfogják a lakosság széles rétegeit. E körben kiemelkedő szerepe van a Magyar Vöröskeresztnek, amely a nemzetközi egyezmények alapján ellát egyes, a honvédelemmel is kapcsolatos humanitárius feladatokat. Tevékenysége különösen háború idején kerülhet előtérbe, amikor a nemzetközi humanitárius jog szellemének és szabályainak megfelelően közreműködik a betegek, a sebesültek, a hadifoglyok és ezek hozzátartozói, valamint a polgári lakosság gyámolításában, hazai és nemzetközi segélyezésében és más irányú megsegítésének szervezésében és végrehajtásában.

II. Fejezet

A HONVÉDELEM IRÁNYÍTÁSA

A 19. §-hoz

A honvédelem irányításában kiemelkedő szerep hárul az Országgyűlésre, mint a legfelsőbb népképviselői szervre. A Javaslat az Országgyűlésnek az Alaptörvényben nem nevesített döntési hatásköreit sorolja fel, a stratégiai fejlesztési irányokat tartalmazó biztonság- és védelempolitikai lapelvektől a végrehajtás főbb irányainak és feltételeinek megállapításáig.

Az Országgyűlés jogkörei között kerülnek kiemelésre a honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottságának jogkörei az ellenőrzés és véleményezés során.

A 20. §-hoz

A Javaslat a köztársasági elnök Alaptörvényben meghatározott hatásköréhez igazodva – a Kormány működésirányítási hatáskörét alapul véve – egységesíti a köztársasági elnöki döntések előterjesztési rendjét. Garanciális jellegű az a köztársasági elnöki jogosítvány, miszerint a Honvédség működését érintő bármely kérdésben információt kérhet a Kormánytól.

A védelmi tervet a Honvéd Vezérkar dolgozza ki, amely terv magában foglalja a fegyveres küzdelem megvívásának, minden oldalú biztosításának és a hadszíntér - amely alatt védelmi hadműveletek esetén az ország területe értendő - előkészítésének valamennyi kérdését. A védelmi terv ugyanakkor nem nélkülözheti a kormányzat - ezen belül a honvédelmi miniszter – felelősségét sem.

A Javaslat a szolgálati viszonytal összefüggő döntéseket mellőzi, mivel az teljes egészében a jogállási törvény szabályozási körébe tartozik.

Szimbolikus jellegű jogosítványa a köztársasági elnöknek, hogy a miniszter előterjesztésére a Honvédség katonai szervezeteinek katonai csapatzászlót adományoz.

A 21. §-hoz

A Javaslat részletezi a Kormánynak a honvédelemmel, illetőleg a Honvédség működésének irányításával kapcsolatos hatáskörét. Abból indul ki, hogy az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdés szerint a Honvédség működésének irányítása a Kormánynak, mint a végrehajtó hatalom kizárólagos letéteményesének a feladata, amelyet politikai felelősség terhel a Honvédség hadrafoghatóságáért, tevékenységéért. A működés-irányítás minden olyan irányítási hatáskört felölel, amely nem tartozik az

Országgyűlés vagy a köztársasági elnök hatáskörébe.

A Kormány az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése szerint közvetlenül, illetőleg a honvédelmi miniszter útján irányítja a Honvédséget.

A Kormány feladata a hosszú távra szóló biztonság- és védelempolitikai alapelvek kidolgozása és az Országgyűlés elé terjesztése. A Kormány hatáskörébe tartozik a gazdaság honvédelmi célú felkészítésének és fejlesztésének meghatározása, illetőleg a gazdaságmozgósításról való döntés, a részletes honvédelmi feladatok meghatározása, összehangolása.

A törvény a Kormány hatáskörébe utalja a polgári védelmi felkészítés feladatainak meghatározását azzal a céllal, hogy a támadó fegyverek és más események által okozott károk megelőzésére, felszámolására, az ezzel összefüggő mentésre és mentesítésre, továbbá a lakosság anyagi javainak háború idején történő védelmére már béke idején kell felkészülni. E feladatokat - hasonlóan a gazdaságmozgósítás feladataihoz, a védelmi célú tartalékok kialakításához stb. - már békeidőszakban meg kell kezdeni. A Kormány döntési hatáskörébe tartozik a Honvédség készenléte fokozásának elrendelése is.

A Kormány irányítja, illetve összehangolja a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek, a helyi közigazgatási, valamint más szervek honvédelmi tevékenységét, továbbá kiadja a honvédelmi felkészüléssel és a gazdaságmozgósítással kapcsolatos szükséges - feladatkörébe tartozó - jogszabályokat.

A működés-irányítás egyik alapvető eleme a Honvédség felső szintű vezetési rendjének meghatározása. Ez a hatáskör magában foglalja a hatékonyság követelményének és a politikai felelősségnek leginkább megfelelő felső szintű katonai vezetési szervezet kialakításának lehetőségét is. A működés-irányítás körébe tartozik a honvédség területi elhelyezkedése, felszerelése, felkészítése alapvető elveinek és a hadszíntér-előkészítés főbb követelményeinek meghatározása is. Ez utóbbi jelentősége elsősorban abban nyilvánul meg, hogy békeidőben az ország területén létesített nagyobb állami beruházások - pl. utak, autósztrádák, hidak építése, a hírközlés korszerűsítése - megvalósításánál a Honvédség védelmi hadművelethez igazodó igénye is kielégítést nyerjen.

A Kormánynak hatásköre gyakorlása során figyelemmel kell lennie a környezetvédelmi szempontokra is.

A Kormány évente beszámol az Országgyűlésnek a honvédelmi politika megvalósításáról, a Honvédség felkészítéséről, állapotáról és fejlesztéséről.

A 22-23. §-hoz

A honvédelemre vonatkozó irányítási hatáskörök megosztása úgy történik, hogy a honvédelmi miniszter a honvédelmi feladatok végrehajtásáért felelősen gyakorolja mindazokat az irányítási jogokat, amelyeket az Alkotmány vagy törvény nem utal másnak a hatáskörébe. A miniszterek hatáskörére vonatkozó szabályozási gyakorlathoz közelítve a Javaslat a honvédelmi miniszter részletes feladat- és hatáskörét nem határozza meg, mivel az kormányrendeleti szabályozási tárgykör. A Javaslat voltaképpen a honvédelmi miniszter irányító tevékenység két irányát, az ún. külső honvédelmi ágazati igazgatási funkciót és a Honvédségre, mint szervezetre irányuló döntéshozatalt nevesíti.

A honvédelmi miniszternek a honvédelem országos méretű szervezésére,

fejlesztésére vonatkozó jogkörei összefüggnek a társtárcák honvédelmi feladataival, amelyek alapjait a Javaslat határozza meg. A törvény alapján a miniszterek, valamint az önálló szabályozó szervek vezetői további részletes honvédelmi feladatainak meghatározása a Kormány hatáskörébe tartozik.

A 25-29. §-hoz

A Javaslat a katasztrófavédelemre és a veszélyhelyzetre vonatkozó koncepcióra is figyelemmel szabályozza a védelmi igazgatás rendszerét, szervezeti és működési alapjait. Legfontosabb eleme, hogy a fővárosi, megyei védelmi bizottságok hatáskörébe utalja az illetékességi területükön a honvédelmi tevékenységgel kapcsolatos közigazgatási feladatok irányítását, illetve koordinálását. Ezáltal biztosítható a honvédelmi tevékenység irányításának hatékonysága, szakszerűsége és egységes szervezeti feltételrendszere.

A védelmi igazgatás működése érdekében a bizottságok hatáskörét minősített helyzetben, honvédelmi ügyekben a megyei közgyűlés elnöke, illetőleg a főpolgármester gyakorolja.

A törvény tételesen határozza meg a védelmi bizottság összetételét és keretszerűen a működésének szabályait.

A főváros kerületeiben, a megyei jogú és a védelmi bizottság által kijelölt városokban (körzetekben) a városi (kerületi) polgármester vezetésével helyi védelmi bizottságok látják el a helyi honvédelmi feladatokat.

A helyi védelmi bizottságok megalakítását az teszi szükségessé, hogy vannak olyan honvédelmi feladatok, amelyeket egy-egy település önállóan nem képes megoldani, ezért indokolt, hogy a természetes gazdasági-közigazgatási kapcsolatok figyelembevételével kialakított, több települést összefogó honvédelmi körzetben helyi védelmi bizottságok kerüljenek létrehozásra. A helyi feladatok szervezése és irányítása a polgármester hatáskörébe tartozik. E feladatok egy része közigazgatási-szervezési hatáskör, nagyobb része pedig a más állami, továbbá gazdálkodó szervezetek, valamint az állampolgárok honvédelmi kötelezettségeinek teljesítésével kapcsolatos hatósági hatáskör (pl. ingatlan igénybevételének elrendelése, a honvédelmi kötelezettséget teljesítők és hozzátartozóik szociális ellátása).

Ez a szabályozás biztosítja, hogy a honvédelmi érdekek hatékony érvényesítése érdekében a központi döntéshozó és a végrehajtásért felelős önkormányzati szervek közé irányító-koordináló szerv illeszkedjék. A törvény tételesen meghatározza a helyi védelmi bizottságok, valamint a polgármesterek honvédelemmel és gazdaságmozgósítással kapcsolatos feladat- és hatáskörét, garanciát teremtve arra, hogy egységesen és maradéktalanul teljesüljenek a honvédelmi feladatok.

III. Fejezet

A HONVÉDELMI TANÁCS

A 30-34. §-hoz

A Javaslat szerint a rendkívüli állapot kihirdetésével egyidejűleg létrehozandó Honvédelmi Tanács az Alaptörvény által meghatározott személyi összetételű, kivételes

hatáskörrel rendelkező szerv, amely működése idején gyakorolja az Országgyűlés által átruházott, e törvényben felsorolt jogokat, továbbá a köztársasági elnök és a Kormány jogait.

A Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején az ország honvédelmének és a Honvédségnek legfelsőbb irányító szerve.

Ezzel összhangban a Javaslat meghatározza a Honvédelmi Tanács irányítási feladatait és hatáskörét, a tagjainak mentelmi jogával és helyettesítésével kapcsolatos szabályokat.

A Javaslat rögzíti a Honvédelmi Tanács működésére vonatkozó szabályok között, hogy ügyrendjét maga állapítja meg, hatáskörét testületként gyakorolja. Akkor határozatképes, ha tagjainak több mint a fele jelen van. A határozat érvényességéhez - a Honvédelmi Tanács tagja mentelmi jogának felfüggesztéséről való döntés kivételével - a jelenlévő tagok több mint a felének a szavazata szükséges. Döntéseit a köztársasági elnök, mint a Honvédelmi Tanács elnöke és a miniszterelnök írja alá, és azokat az országban működő műsorszóró rádió- és televízióadók, napilapok és hirdetések útján kell elsődlegesen kihirdetni, vagy pedig a Magyar Közlönyben az általános szabályok szerint ki kell hirdetni.

A Honvédelmi Tanácsra vonatkozó további rendelkezések azt célozzák, hogy a működésének előkészítése szempontjából alapvető jelentőségű feladatokat már béke idején elvégezzék, annak érdekében, hogy a Honvédelmi Tanács létrehozását követően azonnal képes legyen a reá háruló feladatokat megoldani.

MÁSODIK RÉSZ

A HONVÉDSÉG

IV. Fejezet

A HONVÉDSÉG JOGÁLLÁSA ÉS FELADATAI

A 35-37. §-hoz

A Javaslat meghatározza a Honvédség jogállását, jellegét. E szerint a Honvédség olyan függelmi rendszerben működő és centrális vezetésű fegyveres erő. Békében az önkéntességen, megelőző védelmi helyzetben és rendkívüli állapotban pedig az önkéntesség mellett a hadkötelezettségen alapuló fegyveres állami szerv. A honvédelem nemzeti ügy, ezért a Honvédség feladatait a honvédelemben közreműködő más szervekkel együttműködve hajtja végre.

A Javaslat az Alaptörvényben szereplő elemek összefoglalásával, a nemzetközi szerződésekből fakadó kötelezettségekre is tekintettel fogalmazza meg a Honvédség feladatait. Kiemelkedően legfontosabb feladat a védelem: a Magyar Köztársaság függetlenségének, területének és határainak katonai védelme, valamint a nemzetközi szerződésből eredő közös védelem és a békefenntartó és humanitárius feladatok ellátása. Az Alaptörvény 45. cikkének (3) bekezdése ugyanakkor tartalmazza a katasztrófákkal összefüggő honvédségi közreműködés kérdését, valamint az 50. cikk a szükségállapot felhasználását.

A felsorolás tartalmazza ugyanakkor az Alaptörvény szövegébe be nem épült feladat-elemeket is. A szabályozás a feladatok végrehajtásának részleteit és garanciális fegyverhasználati korlátait is rögzíti.

V. Fejezet

A HONVÉDSÉG SZERVEZETE

A 38-39. §-hoz

A Honvédség szervezeti felépítése az Alaptörvény 45. cikk (5) bekezdésére tekintettel sarkalatos törvényi szinten nyer szabályozást. A Javaslat meghatározza a Honvédség szervezetei kialakításának általános követelményeit. E szerint e szerveket a béke és háborús működési rendnek megfelelően kell létrehozni úgy, hogy a Honvédség egésze, illetőleg annak egyes elemei is képesek legyenek a meghatározott feladatok végrehajtására. A törvény rögzíti a szervezeti felépítés konkrét követelményeit is.

A Honvédség szervezeti struktúrája három részre osztható: Honvédelmi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium közvetlen alárendeltségébe tartozó szervek, valamint a Honvédség hadrendje szerinti szervezetek. A törvény a katonai szervezetek szervezeti struktúráját is részletezi.

A Javaslat felülvizsgálja a katonai ügyészi szervezetnek a Honvédség szervezeti struktúrájában való eddigi elhelyezését, valamint utal a Nemzeti Közsolgálati Egyetemmel együttműködő sajátos katonai szervezetre, a Ludovika Zászlóaljra.

A Honvédség szervezeteinek létrehozása, átszervezése, megszüntetése költségvetési tényező is. Ezért az alapítással, megváltoztatással vagy megszüntetéssel kapcsolatos szabályokat a költségvetési szervekre vonatkozó szabályok figyelembevételével kell megállapítani. Garanciális szempontok alapján a Javaslat rögzíti, hogy a honvédelmi szervezetek felépítését, állományát, technikai eszközeit állománytáblának, illetve munkaköri jegyzéknek kell tartalmazni.

VI. Fejezet

A HONVÉDSÉG SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA ÉS SZERVEZETEINEK ELHELYEZÉSE

A 40-42. §-hoz

A Honvédség személyi állományát az önkéntes haderőre történő áttérés óta tényleges szolgálatot teljesítő katonák, kormánytisztviselők, köztisztviselők, közalkalmazottak és a Munka Törvénykönyve szerinti munkavállalók alkotják; a hadkiegészítési állományát tartalékosok, potenciális hadkötelesek, valamint megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején a hadkötelesek képezik.

Tételesen meghatározza a Javaslat a tényleges katonai állományba tartozók honvédek körét, akik önkéntes jelentkezés alapján, megelőző védelmi helyzet és rendkívüli állapot idején - a hadkötelezettség bevezetése után - az önkéntes jelentkezés mellett hadkötelezettség alapján teljesítenek katonai szolgálatot.

A Javaslat a személyi állomány vonatkozásában meghatározza az állománytáblák, munkaköri jegyzékek tartalmi követelményeit.

A Javaslattal szabályozza a Honvédség szervezetei elhelyezéséhez, illetve a feladatok ellátásához rendelkezésre bocsátott ingatlanok tulajdonosi viszonyait, vagyonkezelésének kérdését. Tartalmazza az egyes katonai szervezetek elhelyezésére vonatkozó alapvető szabályokat és az elhelyezés módjait.

VII. Fejezet

A HONVÉDSÉG IRÁNYÍTÁSA ÉS VEZETÉSE

A 43-44. §-hoz

A Honvédség jogállásából következően a katonai szolgálat teljesítése függelmi rendszerben történik. E függelmi viszonyok alanyai az előljáró vagy felettes, illetőleg az alárendelt. A Javaslattal tisztázza a szolgálatteljáró, hivatali felettes, illetve szakmai előljáró, szakmai felettes fogalmát, és meghatározza jogosultságait, valamint azok korlátjait. A Honvédségnél fennálló függelmi rendszer sajátossága, hogy a függelmi jogviszonyokban az egyszemélyi felelős vezetés (parancsnoklás) elve alapján szolgálatteljáró és a szakmai előljárói, valamint a hivatali és a szakmai felettesi irányítás és vezetés érvényesül. Ezekre tekintettel a szabályozás a Honvédség irányítására, vezetésére a szolgálatteljáró út betartását írja elő, amelytől csak külön jogszabályban meghatározott esetekben lehet eltérni.

A 45-46. §-hoz

Az Alaptörvény 45. cikk (2) bekezdése kimondja, hogy a Honvédség irányítására az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány és a honvédelmi miniszter jogosult, továbbá rögzíti a Honvédelmi Tanács legfelsőbb irányító szerepét az alkotmányosan kihirdetett rendkívüli állapot idején.

A Javaslattal határozza meg és határolja el a miniszter jogosultságát az ágazat és a Honvédség irányításában, továbbá a közigazgatási államtitkár szakirányítási, valamint a Honvéd Vezérkar főnöke katonai vezetési feladatát. E szabály azt az irányítói és vezetői munkamegosztást takarja, amely szerint a Honvédség irányítása és vezetése a miniszter kezében összpontosul, a Honvédelmi Minisztérium hivatali szervezetének vezetője (a közigazgatási államtitkár) gyakorolja a Honvédség nem katonai működésére irányuló szakirányítási hatásköröket, míg a Honvéd Vezérkar főnöke látja el a Honvédség katonai vezetését mint annak első számú katonája, illetve szolgálatteljárója. A Hvt2-től eltérően ugyanakkor a részletes feladatmegosztás kormányrendeleti szintre, a státútum-rendeletbe kerül.

A Honvédség jogszerű működéséért a honvédelmi miniszter a felelős. A Javaslattal biztosítja az ehhez szükséges intézkedési lehetőségeket, és garanciális jogként szabályozza az intézkedések egy része meghozatalának nyilvánosságát, illetve feltételrendszerét.

A törvény rendelkezik a Honvédelmi Minisztérium jogállásáról, amely szerint e minisztérium az ország katonai védelemre való felkészítésének és tervezésének, szervezésének központi közigazgatási, valamint a Honvédség irányításának és felső szintű vezetésének szerve.

A 47. §-hoz

A Javaslat törvényi szinten tartja a Honvédség szervezeti struktúrájának részét képező katonai szervezetek középszintű vezetésére vonatkozó alapvető szabályokat. Ezen irányítás a középszintű irányító szervek, más magasabb szintű parancsnokságok parancsnokainak a hatáskörébe tartozik. E hatásköröket a honvédelmi miniszter határozza meg.

A NATO tagságunkra figyelemmel a szövetségi feladatok végrehajtása során egyes magyar katonai szervezetek vagy szervezeti egységek a szövetséges fegyveres erők közös magasabb kötelékének keretében, annak alárendeltségében működnek. Ilyen együttműködés történhet a szövetségbe nem tartozó fegyveres erőkkel való viszonylatban is. E sajátos szolgálati alárendeltség esetén, a közös kötelékbe tartozó nemzeti egységek vezetése során a magasabb kötelék vezetési rendjére vonatkozó külföldi szabályok az elsődlegesek. A nemzeti szabályok csak akkor és olyan mértékben alkalmazhatók, ha egyes konkrét esetekre a szövetséges fegyveres erők szabályai nem megfelelőek vagy nincsenek ilyen szabályok. A Javaslat ezért rendelkezik a külföldi szolgálatot teljesítő egyes katonai szervezetek szövetséges fegyveres erők közös parancsnoksága vagy más nemzetközi parancsnokság parancsnokának hadműveleti irányítása alá helyezésének lehetőségéről, az ilyen szervezetek adminisztratív irányításáról, illetőleg hadműveleti irányításáról és vezetéséről.

A 48-51. §-hoz

A Javaslat a Honvédség jogállására, illetőleg szervezetrendszerében fennálló függelmi viszonyokra figyelemmel az egyszemélyi felelős vezetés (parancsnoklás) elvéből kiindulva szabályozza a katonai szervezetek vezetését, a katonai szervezet élén álló parancsnok feladat- és hatáskörét, illetőleg helyettesítésének rendjét, és meghatározza a rangidős fogalmát. Garanciális szabályként rögzíti, hogy a parancsnoklás gyakorlása, a vezetés csak a jogszabályok és az előljárók által meghatározott keretek között történhet.

Az 52. §-hoz

A Javaslat egyszerűsíti a Honvédség ún. belső rendelkezéseivel és azok közzétételével kapcsolatos szabályrendszert, elkülönítve annak két elemét, az általános vezetési rendhez kapcsolódó intézkedést és a szakirányításhoz kapcsolt szakutasítást. A Hvt2-től eltérően a miniszteri utasításokról nem kellett rendelkezni, mivel a tárgykör nem tér el a jogalkotási törvényben általánosan szabályozott miniszteri normatív utasítás-kiadási jogkörtől.

A Honvédség vezetésének hatékony működési feltétele, hogy az irányítás-vezetés

jogi eszközeinek tartalmát az érintettek megismerjék. Ezért a törvény szabályozza a vezetés normatív eszközeinek közzétételét. Szövetségi kötelezettségünkől eredő feladatokra figyelemmel a szabályozás rendelkezik arról, hogy a szövetséges fegyveres erők közös parancsnokságai által kiadott parancsok és intézkedések is közzétehetők.

VIII. Fejezet

A HONVÉDSÉG KÉSZENLÉTI ÉS SZOLGÁLATI RENDSZERE, AZ ŐRZÉS- VÉDELEM, A FEGYVER ÉS MÁS KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK HASZNÁLATA, A KATONAI JELKÉPEK ÉS JELZÉSEK

Az 53-54. §-hoz

A Javaslat fenntartja a Honvédség készenléti és szolgálati rendszerének alapvető szabályait azzal, hogy a Honvédség Alaptörvény szerinti feladatai végrehajtásához szükséges képességek elérése a készenléti rendszer útján történik. A készenlét fokozására a veszélyeztetettséggel arányosan kerül sor. A részletes szabályok végrehajtási rendeletben fejthetők ki.

Az őrzés-védelem olyan tevékenység, amely a katonai szervezetek objektumainak, létesítményeinek, szállítmányainak, javainak őrzését, személyi állományának védelmét szolgálja. Fontosságára figyelemmel szükséges törvényi szinten rendelkezni azokról a főbb követelményekről, amelyekre e tevékenység részletes szabályozása épülhet. A Javaslat szabályozza a feladat ellátásának alapvető feltételeit, módjait és eszközeit.

Az 55-58. §-hoz

A Honvédség, mint fegyveres erő jellege indokolja, hogy - az alaptevékenysége lényegével összefüggő - fegyverhasználatát sarkalatos törvény szabályozza. A Javaslat kimondja, hogy a katonai szervezetek a harci feladataik végrehajtására rendszeresített fegyverzeteiket törvényben, nemzetközi szerződésekből, valamint jogszabályoknak megfelelő elöljárói parancsokban meghatározottak szerint használják. A fegyverzet működtetése, használata a törvényben meghatározott feladatok végrehajtására való felkészülés során is elengedhetetlen, ezért a tervezet ennek lehetőségét fenntartja.

A Honvédség feladatai közé tartozik a nemzetközi szerződésekből fakadó katonai kötelezettségek teljesítése is. A kötelezettségek teljesítése során a honvédelmi miniszter által kijelölt katonai szervezetek fegyverhasználati joggal, fegyveresen teljesítik feladataikat. E műveletek sajátosságaira figyelemmel a törvény a fegyverhasználat eltérő, speciális rendelkezéseit is tartalmazza.

A Javaslat garanciális szabályként meghatározza, hogy a Honvédség esetében mi minősül fegyvernek (fegyverzetnek), rendelkezik - törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén - más kényszerítő eszközök alkalmazásának a lehetőségéről. A Javaslat törvényi szinten részletezi az egyes katona lőfegyverhasználatára és az egyéb kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat.

A lőfegyver használata az élethez és a testi épséghez való jog sérelme szempontjából a legsúlyosabb kényszerítő eszköz, ezért alkalmazására törvényi szabályozás szükséges, igénybevételét pedig különleges garanciákhoz kell kötni.

Lőfegyverhasználatnak minősíti a Javaslat azt az esetet, ha fegyveresen teljesített szolgálati feladat ellátása során - saját elhatározásból vagy parancsra - a katona szándékosan személyre irányított (célzott) lövést ad le. A fegyverhasználat alapvetően védelmi jellegű (pl. őr-, ügyeleti, futár-, fogoly őrzésére rendelt) szolgálatokban bárkit, tehát katonát és polgári személyt egyaránt érinthet. Külön szabályozza a törvény azokat az eseteket, amikor csak katonával szemben kerülhet sor a fegyverhasználatra. Ezek döntően a katona által elkövetett meghatározott bűncselekmények megakadályozására szolgálnak.

Garanciális szabályként rögzíti a Javaslat a fegyverhasználat módjára és tilalmára vonatkozó rendelkezéseket. A fegyverhasználatot megelőző intézkedések célja egyrészt az, hogy az intézkedéssel érintett személy számára felismerhető legyen, hogy vele szemben milyen intézkedés történik, az intézkedés foganatosítása tőle milyen magatartást kíván, és ezáltal a lőfegyverhasználat megelőzhető vagy elkerülhető legyen. Az előzetes figyelmeztetés annak tudatosítására irányul, hogy a felszólítottal szemben - további engedetlensége esetén - lőfegyvert fognak alkalmazni. A törvény tételesen felsorolja azokat az eseteket, amikor tilos fegyvert használni, illetőleg külön rendelkezik a tömegben, katonai csoportosulásban lévő katonával szembeni fegyverhasználat esetköréről.

Az 59-60. §-hoz

A törvény az egyéb kényszerítő eszközök között szabályozza a testi kényszer, könnygázszóró készülék, gumibot, bilincs, illetőleg szolgálati kutya alkalmazásának feltételeit. A szabályozás - a Honvédség feladataira figyelemmel - különbséget tesz a polgári személlyel, illetőleg katonával szembeni alkalmazhatóság esetkörei között.

A testi kényszer a támadás elhárításának, valamely cselekvés kikényszerítésére vagy abbahagyására irányuló intézkedésnek, valamint jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés leküzdésének a legenyhébb, valamint legegyszerűbb módja, amelynek során a fizikai erőfölényben lévő katona testi kényszerítést alkalmaz.

A bilincs a további támadás, az ellenszegülés, a szökés, valamint az önkárosítás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Alkalmazásának törvényi feltétele, hogy kizárólag személyi szabadságában korlátozott vagy korlátozni szükséges katonával (polgári személlyel) szemben alkalmazható.

A könnygázszóró készülék, valamint a gumibot használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha a testi kényszer nem érte el célját vagy alkalmazására nincs lehetőség.

A szolgálati kutya kényszerítő eszközként való alkalmazása szintén törvényi szintű szabályozást igényel. A szolgálati kutya az előzőekben részletezetteknél súlyosabb kényszerítő eszköznek minősül, így alkalmazásának módjait és feltételeit a Javaslat részletesen szabályozza.

A 61. §-hoz

Garanciális rendelkezést jelent a törvényben az, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása során megsérült személy részére segítséget kell nyújtani, továbbá az alkalmazást minden esetben - a szolgálati előjárónak történő jelentési kötelezettség mellett - ki kell vizsgálni. A Javaslat a kényszerítő intézkedést elszenvedett személynek - a kényszerítő eszköz használatára vonatkozó állásfoglalástól függetlenül

- jogorvoslatot biztosít (feljelentés, kereset, bejelentés, panasz).

A 62. §-hoz

A Honvédség légvédelmi erőire az általánostól eltérő fegyverhasználati szabályok megállapítása indokolt, amelyet a légierő alkalmazása körülményeinek sajátosságai határoznak meg (jelentős pusztító erő, illetve annak elhárítására való képesség, az ellentevékenységre rendelkezésre álló rendkívül rövid idő, összetett - a NATO-ban egységes kialakítású - vezetési és együttműködési rendszer, a lakosság és az ország anyagi javainak védelméhez fűződő kiemelt érdek stb.).

Az Észak-atlanti Tanács által jóváhagyott alkalmazási követelményekkel összhangban meghatározásra kerül a légvédelmi készenléti erők feladatköre, azok alárendeltsége.

A fegyverhasználat szabályai megfelelnek a NATO Integrált Légvédelmi Rendszere kialakítása során a szövetségben elfogadott elveknek, biztosítják az ellenséges tevékenységnek minősülő - a fegyverhasználat alapjául szolgáló - cselekmények, helyzetek pontos, a jogállami követelményeknek megfelelő meghatározását és a rendelkezésre álló időn belüli döntéshozatal garanciális elemeit.

A fegyverhasználatra kizárólag az MH légierő ügyeletes parancsnoka megerősítésével (ill. kifejezett parancsára) kerülhet sor, amely alól csak az elfogást végrehajtó légi jármű önvédelmi célú fegyverhasználatát jelent kivételt. Ez a megoldás a szövetségi rendszeren belül is biztosítja az állami felségjog érvényesítését.

A Javaslat lehetővé teszi az ellentevékenység végrehajtását a NATO alárendeltségébe tartozó, légvédelmi feladatokat ellátó erők mellett a nemzeti alárendeltségbe tartozó erők részére is, amely a nemzetek nemzetközi jog által elismert önvédelemhez való jogának érvényesítését is jelenti.

Figyelemmel a légierő fegyverhasználatára esetleges (hazai, szövetségi, egyéb nemzetközi) következményeire, indokolt a megjelölt állami vezetők tájékoztatása.

A 63. §-hoz

A Honvédség fegyveres erő jellegét, egységbe tartozását és eltérő külső megjelenését a különböző katonai jelképek és jelzések szimbolizálják. Jelentőségük indokolja, hogy a rájuk vonatkozó főbb szabályokat törvény állapítsa meg.

A jelképek közül kiemelkedik a csapatzászló, amely a hazához, a nemzethez, az eskühez és a csapathoz való kitartó hűség, valamint a bátorság, a katonai becsület és a bajtársiasság jelképe. Hasonló jelentőségű a történelmi zászlósor. E rendelkezések között nyert elhelyezést az állami felségjog jelzésére szolgáló hadilobogó használatára vonatkozó szabály is. A honvédség szárazföldi, légi és vízi járműveit a hadviselés nemzetközi szabályainak megfelelően felségjellel kell ellátni.

A katonai jelzések a személyi állomány, a csapatok és a járművek megkülönböztetésére szolgálnak.

A katonai egyenruha a Honvédség tényleges állományába tartozást, az egyenruhán viselt rendfokozat pedig az állománycsoportba tartozást és a feljebbvalói viszonyt fejezi ki, ezeken túl a csapatkarjelzés az azonos katonai szervezethez tartozás külső megnyilvánulási formája.

A Javaslat a jelenleginél nagyobb védelmet biztosít az egyenruhának és a

rendfokozatnak.

HARMADIK RÉSZ

RENDKÍVÜLI INTÉZKEDÉSEK

IX. Fejezet

MEGELŐZŐ VÉDELMI HELYZET, RENDKÍVÜLI ÁLLAPOT, SZÜKSÉGÁLLAPOT ÉS VÁRATLAN TÁMADÁS IDEJÉN ALKALMAZHATÓ SZABÁLYOK

A 64. §-hoz

Az Alaptörvényben szereplő különleges jogrend elemei közül a Javaslat III. részének tárgykörét a rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet és a váratlan támadás képezik, a veszélyhelyzetben bevezethető intézkedéseket külön törvény határozza meg. Az Alaptörvény 48-54. cikkében szabályozott időszakok az ország életének kivételes időszakai, amelyekben az alaptörvényi feltételek megvalósulása esetén kivételes hatalom (rendeleti kormányzás) érvényesül.

A rendkívüli intézkedések bevezetése és alkalmazása teszi lehetővé, hogy az ország személyi és dologi erőforrásai közül a szükségesek a haza fegyveres katonai védelme vagy az alkotmányos rend megóvása érdekében mértékben igénybe vehető legyen. Ezek az intézkedések biztosítják az ország egész területén a közrend és közbiztonság fenntartását, valamint a lakosság védelmét és alapvető életszükségleteinek folyamatos kielégítését.

A törvény meghatározza azokat a rendkívüli intézkedéseket, amelyeket szükségállapot idején a köztársasági elnök, rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács, megelőző védelmi helyzet vagy váratlan támadás esetén kormányrendeleti úton vezethet be. Ezen intézkedések végrehajtásának területi követelményeit és feladatait a törvény szerint illetékességi területükön a megyei közgyűlés elnöke, a fővárosban a főpolgármester állapítja meg.

A törvény felhatalmazza a Kormányt a Honvédelmi Tanács és a köztársasági elnök rendelettervezeteinek előkészítésére, és azoknak a végrehajtásáért felelősök részére történő megküldésére.

A 65. §-hoz

A fegyveres küzdelem fokozott követelményeinek megfelelően a Honvédség és a rendvédelmi szervek állományának szolgálati viszonyára vonatkozó szabályok a törvény szerint rendkívüli vagy szükségállapot kihirdetése esetén lényegesen módosíthatók. A rendkívüli körülmények között teljesített szolgálatért az érintettek hazafias, önfeláldozó cselekedeteinek elismerése, megbecsülése és a követésükre való buzdítás érdekében érdemeik elismerésével és a szociális érdekeik védelmével kapcsolatban az általánosnál kedvezőbb szabályok (kitüntetések alapítása, illetmény, hozzátartozók ellátása stb.) állapíthatók meg.

A 66-73. §-hoz

A hadműveleti tevékenység zavartalan végrehajtása, a lakosság életének kímélése és a nemzeti vagyon megóvása érdekében a törvény szerint a közigazgatás, a közrend és a közbiztonság szabályai is megváltoznak.

Ezek keretében többek között kijárási tilalom, meghatározott területekről a személyek és a vagyontárgyak elszállítása (kitelepítés, kiürítés) rendelhető el, korlátozható a személy- és áruforgalom, valamint az idegenforgalom. Megtiltható és korlátozható a sajtótermékek előállítás és terjesztése, a rádió és a televízió működése stb.

A polgármester és a jegyző hatáskörébe tartozó államigazgatási feladatokat a törvény szerint rendelet is megállapíthat, feladataikat a megyei közgyűlés elnöke, fővárosban a főpolgármester utasításai szerint látják el, adott esetben a testületeket helyettesítő jogkörben is.

Kivételes esetekben a diplomáciai mentesség intézménye is korlátozható vagy viszonyossághoz köthető.

A 74-75. §-hoz

A rendkívüli vagy szükségállapot körülményei indokolják az igazságszolgáltatással összefüggő rendelkezések módosítását is.

Ezzel összhangban a törvény szerint rendelet alapján új bíróságok és ügyészségek létesíthetők, egyes nagyobb helyőrségekben katonai bíróságok állíthatók fel, és megállapíthatók a katonai büntetőeljárás külön szabályai. Módosulhatnak a bírósági eljárás szabályai is. Így többek között egyes bűncselekmények szabálysértésnek minősülnek, a kisebb súlyú bűncselekmények miatti bírósági eljárásnak nincs helye, az elsőfokú bíróság rendszerint egyesbíróként jár el stb.

A bírósági eljárás során a törvény alapján meghatározott ügyekben fel kell függeszteni a folyamatban lévő eljárást. Az ország egész területén vagy egy részén rögtönbíráskodás (statárium) vezethető be, és a hatáskörébe tartozó ügyekben életfogytig tartó vagy 10-15 évig terjedő szabadságvesztés szabható ki. Módosíthatók továbbá a büntető- és szabálysértési eljárás, a polgári peres és nem peres eljárás, valamint a közjegyzői eljárás szabályai.

A 76-78. §-hoz

Rendkívüli vagy szükségállapot idején szükségessé válik az ország összes személyi és dologi erőforrásának a haza fegyveres védelme vagy az alkotmányos rend megóvása érdekében történő mozgósítása.

A törvény ennek jegyében meghatározza a honvédelem felkészítésének időszakára vonatkozó gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségek körét, valamint a termelési, ellátási és szolgáltatási kötelezettségek szabályait.

A rendkívüli vagy szükségállapot idején a szolgáltatási kötelezettség biztosítása érdekében a törvény számos intézkedés bevezetését teszi lehetővé. Így többek között a szolgáltatásra kötelezettek részére rendeletben szerződéskötési kötelezettség írható elő, elrendelhető a devizaforgalom, a takarékszolgálat, az adók és illetékek szabályainak módosítása, a külkereskedelmi forgalom korlátozása, továbbá kötött munkaerő-gazdálkodás bevezetése.

A törvény a fentiekén kívül felhatalmazást ad a honvédelmi feladatok megvalósítása

érdekében egyes gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettségekre vonatkozó rendkívüli intézkedések megelőző védelmi helyzet és váratlan támadás idején történő bevezetésére is.

A 79. §-hoz

NATO-tagsággal vállalt kötelezettségünk a szövetség alkalmazási, eljárási elveivel, szabályaival harmonizáló nemzeti rendszer és szabályozás kialakítása.

A 79. §-ban foglaltak - a Kormány részére adott felhatalmazással együtt - tükrözik a biztonság fogalmának komplex értelmezését. A Javaslat - garanciák mellett - hatékony cselekvési lehetőséget biztosít a Kormány számára a társadalmi lét széles területén a felkészülés időszakában, megelőző védelmi helyzetben, illetve annak kezdeményezésétől az Országgyűlés döntéséig.

A törvény elkülönítve határozza meg azokat a rendszabályokat és intézkedéseket, amelyek – a NATO Válságreagálási Rendszerével összefüggésben, az Alaptörvény 51. cikk (3) bekezdése alapján – a megelőző védelmi helyzet kihirdetését megelőzően is bevezethetők.

A rendelkezések alkalmazásával összefüggésben kiemelendő, hogy - a megelőző védelmi helyzet kezdeményezését követően, annak kihirdetése előtt - azok csak a közigazgatási és rendvédelmi szerveket, illetve a Honvédséget érinthetik, az állampolgárokra közvetlen kihatásuk nem lehet.

NEGYEDIK RÉSZ
ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

X. Fejezet

A TÖRVÉNY HATÁLYBALÉPÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA

A 80-83. §-hoz

Ez a rész tartalmazza a hatályba léptetésre, az egyes kifejezések értelmezésére, az illetékmentességre és a Hvt2. hatályon kívül helyezésére vonatkozó rendelkezéseket.

A 80. § a hatályba lépés időpontját az Alaptörvény hatályba lépéséhez igazítja.

A 81. § az értelmező rendelkezéseket a honvédelmet érintő valamennyi törvény alkalmazása során egységesen határozza meg. A fogalmak egy része az Alaptörvény csapatmozgásokra vonatkozó terminológiáit egyértelműsíti, illetve a nemzetközi katonai együttműködés által érintett fogalmakat határozza meg.

A 82. § értelmében illetékmentes a törvény, valamint a végrehajtásáról szóló jogszabály alapján indított államigazgatási és bírósági eljárás, hatósághoz benyújtott beadvány (jogorvoslat), továbbá a hatósági igazolás céljára kiállított közokirat. Méltánytalan lenne ugyanis, ha a honvédelmi kötelezettségét teljesítő személy a jogai érvényesítése során nem élvezne tárgyi illetékmentességet.

A 83. § a kormányrendeleti felhatalmazások körét bővítve, a Hvt2.-től eltérően differenciálva határozza meg. A miniszteri végrehajtási rendeleti felhatalmazások közül több a Szolgálati Szabályzat kiadása során egységes szerkezetbe foglalva kezelhető.